

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 4 coroane.
Pe o jumătate de an . . . . . 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE:

se primesc la **biroul administrației**, (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani, a treia-ora 10 bani.

Despre starea noastră.

II.

Am arătat în numărul trecut după un memoriu al lui Brătianu, cum erau stările sociale pe la mijlocul veacului trecut la frații noștri din România și am zis, că trebuie să vedem cum am stat în trecut și cum stăm azi, ca să vedem de ce avem lipsă.

Ca să putem însă pricepe starea trecutului mai apropiat și cea isvorită din acesta, adecă starea din timpul de față, trebuie să luăm aminte pe scurt trecutul mai depărtat.

Starea noastră din trecutul mai depărtat și până la 1848 o putem tâlcui prin un singur cuvânt: *iobăgia*. Da, iobăgia, ne spune și explică totul. Ea n'a însemnat numai apăsarea poporului nostru din partea stăpânilor, n'a însemnat numai atâta, că eram prizoniți și siliți a lucra în sudoarea feței noastre pentru alții, ci a însemnat totodată și aceea, că *veacuri de-arîndul am fost oprîți cu sila de-a pute înainta, de-a ne pute cultiva pe calea minții, de-a ne pute încălzi la soarele științei, de-a ne pute lumina și astfel să ne putem croi o soartă mai bună, asemenea altor oameni.*

Iobăgia a fost cruntă și apăsătoare și în alte părți ale Europei, dar' poate nicăieri așa cruntă și aspră, ca la noi.

Ca pildă la ce apăsare și prigoniri erau supuși strămoșii noștri, pot servi articolii de legi din *aprobate și compilate*, făcuți sub principii ardeleni și cari apoi au avut putere de lege până la 1848.

În înțelesul acestor legi nația românească (az »oláh națio«) era privită numai ca suferită în țeară, preoții erau, numiți hoți etc. Un articol (V. E. 44) dispune, că »Românii să nu cuteze a umbla înarmați cu pușcă, sabie, sulite sau alte arme«, alți articoli opreau, ca țeranul român să poarte haine de postav, nădragi, cisme și cămașă de jolgiu (A. C. p. V. E. 47). Un alt articol (p. III. 47 3) earăș, dădea drept nemeșilor, ca și numai pe prepuială să poată prinde și viri în temnițe pe țerani. Și așa mai departe.

Aceste arată prigonirile de pe timpul cruntei jobăgii și nisuința de a ne oprî în înaintare.

În privința aceasta stăpânilor mergeau așa de departe, încât cu puterea opreau pe Români de-a învăța carte. Dintre multe altele dăm aci un cas. La 1721 făcându-se cercetare la poruncă mai înaltă, în urma plângerii Românilor, din ținutul Albei și a Arieșului s'a constatat, că domnii din acele ținuturi nu lăsau pe Români a merge la școală și dacă totuși mergea vre-unul, îl aduceau legat înderept. Așa l-au adus pe feciorul preotului din Grind dela școala din Cluj și l-au pus la bibliii domnești și după-ce a fugit earăși din curte, ca să meargă la școală, curtenii l-au alungat până la Arieș, unde a sărit în apă de frică.*)

Aceste stări din trecut ne explică de ce noi am rămas înderept, de ce noi n'am avut *clasă inteligentă*, eșită din popor și n'am avut *meseriași* și

*) Vezi citat: Papiu Ilarian, Ist. rom. vol. I. p. 196.

neguțători. Abia după introducerea *unirii* cu Roma și în urma zoririi timpurilor mai noue, au început și dintre noi unii a învăța pe la școli. Dar' pedecile fiind și atunci mari, numărul bărbăților noștri cu carte era de tot mic. Așa ne-a aflat anul 1848, dela care să începe o nouă epocă în viața poporului românesc. Despre aceasta vom scrie în numărul viitor.

Silvestru Moldovan.

Situația în Ungaria. O foaie cerească din Viena stirea, că e vorba de formarea unui ministeriu de coalițiune, condus tot de Dr. Körber, ministrul-president de acum. Se va face și o apropiere între Cehi și Germani, numindu-se ministru pentru Cehi deputatul Kallian și pentru Germani Dr. Derschatta. Ministrul acesta va avea să lucreze apoi și pentru întințarea unei universități germane și a unei cere în Moravia.

Foarea comitatului. Ministrul Széll a fost hotărât ca fiecare comitat să își aibă gazeta lui, în care să se publice acte oficiale, regulamente etc. Comitetul administrativ al comitatului Sibiu a hotărât în Martie a. c. ca foarea să se publice în limba română și germană, după cum e și poporațiunea comitatului, apoi și în cea maghiară, cum nu e poporațiunea. Să! a nimicit acest conclud, porucind să se publice numai în limba maghiară, pentru-că așa ar pretinde legea.

FOITA.

Petru Cenușotca.

Dăm azi din colecția de povești din Munții Apuseni, făcută de *Teofil Frâncu* în cartea sa »Românii din Munții-Apuseni«, povestea cu titlul de mai sus culeasă în Crisicior. (Zarand):

O fost ce-o fost, că de n'ar fi, în lume nu s'ar povesti. O fost un om, ce-l chema: Împăratu-roșu. El avea trei feciori. Doi, feciori, ca altă lume, ear' al treilea nu plătea doi bani. Altcum numele încă-i era după firea lui. El avea numele de: Petru Cenușotca.

Ast nume 'i-l'o dat tatăl seu pentru-că tot în gura cuptorului o șezut, de când era mic până ce o trecut de 19 ani și ziulica întregă o petrecea cernând și jucându-se cu cărbuni. După ce trecură toți trei feciorii de anii *cătănișet*, or zis cătră tată-so:

»Tată să ne lași să plecăm în lume, să vedem harnici sîntem noi să trăim!»

»Bine, o is tata-so, să *merofi*: dar' ce să cați în lume Cenușotca? Ce o face cenușa fără tine?»

»Oiu văii io ce oi face, nu scii din ce tufă sare epurile!»

»Fie dară, a răspuns tată-so, dute și tu c'or mai *căștiga* ești frați de tine să nu pei de foame!»

Feciorii plecară la drum și fiecare căpăta dela tată-so câte o păreche de desagi și bani de drum. Și mearcă cei trei frați până la un loc de *inde* drumul ducea în trei părți. Aici încă Cenușotca se arată mai sfătos, și o is fraților sei:

»Măi fraților! să lăsăm bătele noastre aici, și peste 21 ani să ne întorcem acasă și să ne întâlnim iară aici.»

De aci frații se despărțiră și Cenușotca apucă pe drumul din mijloc, și-o mers multă lume-mpărăție, cugetai acum că no fost de cându-i lumea în cenușă. Într'o seară ajunge Cenușotca într'o pădure mare de *cer* și de *coruleșe* și *inde* și *inde* se mai vedea și câte-on *goron* bătrân, și *mee* prin pădure

pe o cărărușă până dă de un foc mare. La foc un moșneag mai bătrân ca pădurea, să-ncălza și-și usca *șolele* (opinci) și obelele.

Cenușotca cum văii bătrânul îi dete *binefie* zicându-i: »bună seara moșule!»

El îi mulțumî, și-i zice: »Ce cauți tu *fetul* meu prin ăst codru, *inde* nu se prea vîd urme de om pămîntean!»

Ce să caut? Am plecat și io-n lume unde-o putea trăi, și dacă-oi putea, vreau să mă-nsor.»

»Apoi dacă-i așa treaba să *mei*, iată pe drumul ăsta, până colo la dealul cel 'nalt, acolo te-i întâlni cu *Sfânta Lună*.»

Ea-ți va putea spune, *inde* poți să capeț o muiere frumoasă?»

Cenușotca plecă în revărsatul zilei și *mee* zi de veară până-n seară și ajunge la dealul cel mare, *inde* arătase moșneagul. Sfânta Lună tomna să ivise de după deal, când dă cu ochii Cenușotca de ea și îi zice: »bună seara!»

Sfânta Lună 'i-a mulțumit și 'i-a zis: »Ce cauți pe aici?»

Finlandezii nu se dau. Toată cruzimea muscălească de-a răpi Finlandezilor limba și libertatea nu e în stare să-i înfrîngă pe acestia, din contră îi face tot mai tari. Cei-ce n'au vrut să se supună odată cu capul asuprimii pentru limbă, au emigrat cu zece și cu sutele de mii la America. Cei rămași acasă continuă lupta. În orașul Kexholm au fost dați afară din slujbă toți funcționarii, pentru că n'au vrut să-și batjocorească nația cu limbă străină. De două luni de zile nu mai e nici judecătoria, nici primăria acolo, pentru-că nici un Finlandez nu vrea să primească slujbă dela Rus. La asentări preoții nu vreau să joare pe recruți (în Rusia îi joară pe cei asentați preoți). Comunele, în cari se țin asentările, trebuie să numească un bărbat de încredere în comisiunea de asentare. Nici un Finlandez de ispravă nu primește să fie numit, așa că trebuie să iee cerșitori de pe stradă.

Ce a spus Rusia cu asuprirea limbei naționale și ștergerea drepturilor în Finlanda? Pustiirea țării. Așa a fost și va fi totdeauna și pretutindenea.

Căderea guvernului ungar.

— Nou minister.

După marea catastrofă din Belgrad, lumea dela noi și de pe alurea a fost surprinsă săptămîna aceasta de știrile căderii, sau retragerii guvernului Ungariei, în fruntea căruia era ca prim-ministru Széll. Foile ungurești din opoziție, (impotrivire) scriau de mai înainte, că Széll e pe ducă. Opoziția din dietă nu a voit de loc să lase a să vota legile militare, ear' Széll nevoind să facă nici o schimbare în ele, s'a retras, făcînd, loc unui alt minister.

Széll, cum aceasta să întîmplă de obicei, și-a dat abdicarea M. Sale, apoi în 16 a lunii curente a vestit-o aceasta și în dietă. *Cu aloătuirea noului minister e încredințat contele Stefan Tisza ca prim-ministru.* Acesta e fiul vestitului Tisza Kálmán, care a cărmuit Ungaria, ca ministru, un șir lung de ani. El numai bine nu ne-a făcut, ne a prigonit chiar, căstîgîndu-și numele de

«drobitorul naționalităților». Feciorul meu e un om tot așa de aspru, închis și nouă desigur nu ne va fi prietin; opoziția maghiară încă se teme de loviturile lui.

Tisza István s'a legat, că el va trece legile militare prin dietă. Aceasta însă numai așa să poate, dacă dieta va fi imprăștiată și să vor face nouă alegeri. Vom vedea!

Tisza István acum își aloătulește noul minister. Câți-va din foștii miniștri, cum e Féljérvary, Ploz, Daráay, Ceh, (Croat) vor rămănea, ear' ca noi vor intra Wekerle, Hieronymi etc.

Despre originea noastră.

Am arătat în nrul trecut începutul și sfîrșitul dureros al revoltei lui Horea, Cloșca și Crișan.

V.

Au urmat timpuri triste după aceea. Noi nu eram buni de nimic numai de a îngrășa nobilimea cu sudoarea noastră, — punga lor cu avutul nostru, și câmpiile de răsboiu din țările străine, cu sîngele nostru, — pentru dinșii. Anul 1848 ne-a aflat amăriți în suflet, doborîți la pămînt.

Nu-i mirare deci, — că atunci când Impăratul ne-a chemat în ajutor în potriua stăpînitorilor noștri, cari nu-și încăpeau în piele, — noi Români, — tații, — moșii și strămoșii noștri, s'au adunat pe câmpia libertății, la Blaj, — și sub conducerea pușinilor bărbați învetați ce-i aveau atunci, — au jurat credință Impăratului, și au jurat a nu fi robi, — a nu mai suferi domnia străină în țeara asta nenorocită, — boțezată, — udată cu sîngele nostru și lacrimile noastre, în decurs de 1000 de ani.

Cine se nu știe oare, că ce a urmat după asta?

A răsunit buciul în munți, s'a cutremurat la auzul lui, întreg Ardealul, — codrii vuiu de strigătele războinice ale strănepoșilor lui Traian, ajunși acum la larg, apoi au intrat în luptă.

Aspru, — cu foc, — cu dor de războinare, — cu dinții scrișnind și cu pumnii încheștați.

iară la a 13-a ușă bătînd i-a răspuns o fată neagră ca țundra: »intră!« Cenușotca intră și o fată nu alta fără ca fundul căldării, îi stetea înainte. Ea-l întrebă: »ce cauți pe aici că de 99 ani nu a umblat om pămîntean? el a răspuns: »ași vrea să mă însor.«

»Bine! — adause fata — dacă nu-ți va fi urit de mine să-ți fiu eu nevastă!«

»Nu-mi va fi urit!« adause Cenușotca. Una să-ți spun, zise fata cea neagră, îți va fi tare cu greu în 3 nopți cătu-i pe trece aici, dară cine ce ți-o face tu să nu zici alta fără numai! »cu D zeu!« și intru aceea fata se făcu nevăzută.

Când se însură, cam pe la 9 ciasuri, numai ce începură doamne, a veni pe ușă și pe feresti draci cu coarne și cu cozi, de *cugetai* că nu se mai găta. Cenușotca înmărmuri când îi văzu!

»Da bine, a zis căpetenia dracilor, pe tine om pămîntean cine te-a adus aici?« Cenușotca a răspuns: »cu D-zeu.«

(Va urma).

Am văzut la Abrud, am văzut în Zarand, — am văzut la Fântânele, la Mărișel, dușmanii mușcînd pămîntul, aruncînd armele spre a fugi mai ușor din calea năpasnicului potop, a luptătorilor români, — cari au bătut cu coase și topoară, — regimentele maghiare, armate cu puști și tunuri, pistoale și săbii.

Că scris a fost în cartea lumii, să aibă și Românul, prilej de-a trăsni din când în când, din virfuri de munte, în ciuda asupritorilor.

Pecat că nu ne-au dat arme, păcat că ne pismuiau chiar aceia, pe cari îi ajutam, — chiar generalii austriaci, și păcat că n'am avut noi atunci, pe lângă vitejie, și puțin viclesug.

Azi n'ar trebui să strigăm ca lumea să ne audă și să ne vadă, spre a să adeveri de minciună acei dușmani rătăcioși ai noștri, cari zic, că nu sînt Români în țeara asta, — cu toate că ei ne ved, pe cum ved soarele, — și le sticlesc ochii, când ne ved, — de necaz.

Dar, n'a fost așa. Românul a fost prea blînd, prea răbdător. S'a mulțumit cu ce a căpătat și a dat totul, ce s'a cerut dela el. Trebuia să fie întors lucrul.

După căderea revoluției maghiare, noi am fost uitați. Ne-au înfundat gura cu pumnul și noi am rămas pe jos. Tot ce am căștigat, — au fost câteva cuvinte de laudă dela Impăratul, și am scăpat de robia de care scăpăsem și mai nainte, — ștergîndu-se robia înainte de revoluție încă.

Dar' tot ar fi mers mai binișor treaba, până la 1867, adică anul când s'a împăcat Impăratul cu Maghiarii.

fiind-că ei strigau, — lărnuiau, — cereau, — Impăratul, adică politica nemțească, ne-a dat pe mîna Maghiarilor, ca ei să facă ce le place.

Nu-i vorba, — pentru ochii lumii, au făcut așa numita »legea naționalităților«, în care ni-s'au dat câteva drepturi, — dar' legea asta e numai pe hîrtie, nu o ține nime, — ba chiar și Maghiarii zic, că nu-s proști să o țină.

Acum stăm uitați. Rînd pe rînd ne-au luat toate.

Ne-au scos din casa țării, — ne-au închis frunțașii, — ne hoheresc cu procese de presă, ne mai pomenite, — acum au pus mîna pe școlile noastre, și acuși vor cere, să ne rugăm și lui Dumnezeu, maghiarește.

Ne cer credința, — ne cer limba, — vieța noastră ca Români.

Cel-ce cutează să-și ridice glasul în potrivă, e băgat în temniță și e pedepsit cu bani, încât se sărăcește.

Intocmai așa, pe cum voi fi și eu băgat în temniță, — pentru-că v'am spus, iubiți cetitori, *trecutul nostru, — al Românilor din Ungaria*, în acești cinci numeri din urmă ai »Foi Poporului«.

Ear' noi răbdăm, — răbdăm mereu... Sibiu, 1903.

Vasile E. Moldovan.

Cenușotca i-a răspuns: »umblu și io să mă însor și nu pot să-mi capăt muere, nu cumva ai putea să mă îndrepti undeva?

Sfânta Lună i-a zis: »acum nu pot să-ți spun, dară mîne seară să ne întîlnim în dealul cela nalt de colo și-ți voi spune!«

În ziua următoare Cenușotca merse până acolo și se-ntîlni cu Sfânta Lună. Aceasta cât cel văzu i-a zis:

»Bine om pămîntesc ce ești; să-ți spun dară despre ce m'ai întreat.

Vezi dealul cel mare dinaintea noastră, acolo este o cetate cu un palat minunat, se mei până acolo, și vei intra în el prin 12 uși, la a 13-a ușă să bați că-ți va răspunde o fată neagră ca țundra; să intri în *lontru*, dar' să nu te spării de ea și de ce vei *văsi* în casă.

Acolo să rămăi trei nopți. Multe suferințe vei avea, multe vei păți, dar' ori-ce ți-s'o întembla să nu zici alta fără numai: »cu D-zeu.«

Cenușotca făcu cum i-a zis sfânta Lună. A mers în *palat*, a intrat prin cele 12 uși,

Intemplantările din Belgrad.

În numărul trecut am dat știrea despre îngrozitoarea ucidere a regelui, reginei Sârbiei, a osmenilor dela curte și a unor miniștri. Astăzi, după ce au sosit mai multe și mai temeinice știri despre sângeroasa noapte din 10 spre 11 Iunie dăm următoarele:

Nimeni n'avea nici o cunoștință despre pregătirea revoluțiunii, afară de cei cari s'au conjurat să o pună la cale. Din contră, se lățise vestea că în conac (palatul regal) au de gând a proclama de moștenitor de tron pe *Nicodim Lunievița*, fratele reginei, și că acest lucru se va aduce în curând la cunoștința poporului printr'un manifest. Tocmai împrejurarea aceasta a făcut să izbucnească mai degrabă revoluția militară, căci locotenentul *Lunievița* era cel mai urgisit ofițer în toată armata sârbească. Era un tânăr foarte îngâmfat, căci ajunsese cunoscut cu regele, nu saluta pe ofițerii superiori, ear' dacă aceștia se jeluiau în privința lui, erau trimiși la pensie. Nemulțumirea armatei creștea din zi în zi față cu curtea, mai ales în garnizoana din Belgrad.

În ziua de 10 Iunie s'a început revolta militară prin aceea, că colonelul regimentului nr. 6 de infanterie, *Petru Mișici* a comunicat corpului ofițeresc, că s'a luat hotărârea neschimbată de-a scăpa țeara nenorocită de păricea regală și de dinastia *Obrenovici*, care este izvorul tuturor relelor. El a invitat pe ofițeri, ca să ia parte fără întârziere la revoluție. Toți ofițerii au declarat, că sânt gata a-și da ajutorul din toată inima, și se duseră în fruntea soldaților înaintea palatului. Sentințele au fost desarmate, ear' acelea, cari s'au împotrivit, au fost ucise.

Ofițerii răsculați pătrunseră în conac, nu prin intrarea principală, ci prin intrarea edificiului municipal, care este împreunat cu conacul. Aici au dat earăși de împotrivire, de oare-ce câțiva ofițeri, cari erau de gardă, au rămas credincioși regelui și n'au vrut să-l lase pe revoltanți să intre. Între revoltanți însă se afla și adjutantul regelui *Mihail Naumovici*, care cunoștea foarte bine toate intrările și coridoarele conacului așa că ofițerilor, sub conducerea adjutantului, le-a fost foarte ușor a pătrunde până la odăile de dormit ale regelui. Ușa era închisă. Regele fu provocat prin ușa închisă, să iscălească decretul de abdicare, care era scris gata. Regele a răspuns, că nu vrea să iscălească, ear' dacă cineva ar îndrăzni să se apropie de el, îl va împușca cu revolverul ca pe un câine. Atunci au adus tirneceape și alte instrumente și au început să spargă ușa. Era însă o muncă grea, fiindcă ușa era tare. Adjutantului *Naumovici* îi veni atunci un gând diavolesc: el scoase niște dinamită, pe care de sigur o avea gata la sine spre acest scop, încă de mai înainte, și astfel ușa a fost spartă cu dinamită. *Naumovici* și-a împășit însă cu viața această cuteranță. Trupul lui a fost sfărâmat în bucăți de materialul exploziv. Acuma pătrunseră ceilalți ofițeri în odaia regelui.

În momentul acesta veni adjutantul general al regelui, generalul *Lazar Petrovici* cu un revolver în mână și cu un glonț a culcat la pământ pe căpitanul *Dimitrie Dragutin*.

După aceea generalul și-a îndreptat revolverul asupra locotenentului de artilerie *Mihail Ristic*, acesta însă a fost mai lute decât generalul și cu revolverul pe care îl primise în semn de distincție dela însuși regele, împușcă pe credinciosul general drept în inimă, așa că imediat căzu mort pe podele.

Abia acuma li-se deschise drumul la rege. S'au descărcat asupra regelui *Alexandru* mai multe gloanțe de re-

volver, dar' nu și-a dat sufletul numai decât, și se zice, că a mai trăit puțin. Corpul regelui a fost străbătut de 27 gloanțe. Maiorul *Mașin*, fostul cunoscut al reginei, a condus pe ofițerii revoltați în odăile reginei, care asemenea a fost omorâtă cu gloanțe de revolver și tăiată în bucăți. Trupurile părechei regale au fost scooperite cu niște ciarșafuri (lepedee) și aruncate prin ferestri pe iarba din grădina din dos.

După-ce s'a săvârșit această muncă înfiorătoare pe la orele 2 din noapte, un locotenent colonel a eșit afară înaintea conacului și a vestit poporului, că regele *Alexandru* și regina *Draga* nu mai sânt între cei vii, ear' dinastia *Obrenovici* s'a stins. Vestea aceasta a fost primită de popor cu mulțumire mare.

Dar' încă nu se sfârșise măcelul. Se hotărîse anume să se sfârșească toată familia reginei. Din conac se duseră deci câțiva ofițeri la locuința celor doi frați ai reginei *Nicodim* și *Nicolae Lunievița*. Amândoi s'au încercat să fugă, însă n'au reușit, câteva gloanțe de revolver și-au trântit morți la pământ.

Ministrului-previous, general *Țințar Markvici*, îi fuse hotărâtă aceeași soarte. El voia tocmai să se îmbrace, spre a merge la conac și luase arme cu sine. În acest moment a fost surprins de câtră revoltanți. Fără să se fi putut apăra, și acest credincios servitor al stăpânului său fu împușcat.

Ministrul de interne *V. Teodorovici* în spaima ce-l cuprinsese a vrut să se sinucidă și s'a rănit grav cu un glonț de revolver. Ceialalți miniștri au fost arestați. Numai cu ministrul de război *Milovan Pavlovici* au procedat mai crud. Acesta a vrut să se apere. Apărarea n'a ținut însă mult, căci un glonț de revolver l'a nimerit drept în inimă, stingându-i viața. În total au fost ucise zece persoane, ear' două grav rănite.

S'a constituit un nou guvern și lumea a primit știrea despre această constituire parte cu mulțumire, parte cu nepăsare.

Mama ucisului rege *Natalia*, care se află de câteva zile în *Versailles*, (Franța) fiind încunoscîntă despre omorirea fiului său, a isbucnit într'un plâns amar și mult timp n'a putut zice nici un singur cuvânt. Venindu-și mai târziu în fire oftă amar și zise: Bietul meu copil!

Cadavrele regelui *Alexandru* și reginei *Draga*, cari Joi în 11 ziua întregă au zăcut într'un coridor al palatului regal, au fost ridicate și duse la amiază de câtră soldați în grădina, unde s'a constatat că regele a căpătat 27 gloanțe de revolver, ear' regina 5 gloanțe. După amiază la orele 5 cadavrele au fost așezate în cosciuguri simple și în mare liniște, urmate de un singur preot, au fost înmormântați în cripta regală dela biserica Sf. Marc.

Familia Obrenovici.

Cu groaznica moarte a regelui *Alexandru* s'a stins întreaga familie de domnitor a *Obrenoviciilor*. Familia aceasta a domnit în Sârbia dela anul 1816. Numele familiar și-l-au luat dela un anume *Obren*. Prima dată îl întrebuintează *Miloș* la 1810. Ura între cele două dinastii a isbucnit sub principele *Miloș*, care ucise pe eroul național *Karagheorgevici*. Tirănia lui *Miloș* nu mai poate fi tolerată de Sârbi și-l silesc pe *Miloș* să abdică. Fiii sei *Mihail* și *Miloș* sânt mai slabi, dinastia *Karagheorgevici* învinge din nou (1843) și *Obrenoviciții* sânt exilați. Mai târziu ajung earăși pe tronul Sârbiei, însă la 1868 *Mihail Obrenovici* cade jertfa unui atentat în paroul din *Topșider*. Lui îi urmează verul seu *Milan*, care la 1882 e proclamat rege. Sub *Milan* sânt la ordinea zilei atenta-

tele, conjurațiunile, suspendările de constituție, însă cu toate uneltirile lui violente, la 1889 *Milan* abdică la tron.

Regele omorît.

Lui *Milan* îi urmează în domnie fiul seu *Alexandru*, născut la 1876. Fiind însă minor la 1889 când a abdicat tatăl seu, s'a ales o regentă. În 15 Aprilie 1895 *Alexandru* chemă la cină pe cei doi regenți și pe membrii cabinetului *Avakumovici*. Era pregătită proclamația prin care *Alexandru* se proclama rege. *Alexandru* se ridică deodată și se declară maiorene, suspendă constituția din 1889, pe regenți și pe miniștri îi declară prizonieri și îi ține la palat până a doua zi la 10 ore, când primii omagiile de supunere ale garnizoanei, armatei și cetățenilor. Poporul a întâmpinat cu bucurie schimbarea. Regele și-a format un minister de radicali și progresiști.

La 1900 *Alexandru* a încheiat nenorocita căsătorie cu *Draga Mașin*. Dela căsătoria aceasta începând turburările interne n'au mai încetat în Sârbia.

Sfârșitul lui tragic l-am arătat mai sus.

Alegerea noului rege.

Îndată după omorirea familiei regale armata a proclamat de nou rege pe *Petru Caragheorgevici* al cărui tată asemenea a fost principe în Sârbia. Dar' cu armata nu are dreptul de a-și alege rege miniștrii au convocat scumpul, marea adunare, pe Luni în 15 Iunie, care a ales de rege pe *Petru Caragheorgevici*. Acesta este noul rege al Sârbiei și înainte de a lua frinela domniei șteaptă să fie întărit și din partea celorlalte puteri ale Europei.

Noul rege al Sârbiei *Petru Caragheorgevici* e bun bărbat, voinic și cu cultură distinctă. Educația și-a făcut-o în Franța. Apare mult mai tânăr de cum e în adevăr. S'a născut la 1846 în Belgrad. A urmat pe tatăl său în exil la 1859, ca băiat de 13 ani.

Din copilărie încă a fost crescut în iubirea și entuziasmul pentru ideea națională sârbească și în ura față de dinastia *Obrenovici*. Cunoaște excelent raporturile sârbești, și n'a încetat nici pe un moment a întreține legături cu Sârbii din regat. Din iubire față cu cauza națională sârbească, cu ocaziunea războiului turco-sârbeșc și a războiului sârbo-bulgar și-a oferit lui *Milan* serviciile sale în luptă ca simplu gregar. La aceasta însă *Milan* a răspuns: »Un mișel, ca d-ta, nu poate fi nici-odată soldat sârbe. Răspunsul acesta l-a mârșit ura față cu *Obrenoviciții*.

S'a căsătorit la 11 August 1883 luând de soție pe prințesa *Zorka*, fiica cea mai mare a principelui *Nichita* de *Munteșnegru*. De la această căsătorie începând, Țarul *Rusiei* l'a avut în grația lui și în ascuns îi spriginea nișuștele pentru a dobândi tronul sârbeșc. Din căsătoria aceasta i-au născut cei doi copii: *George*, azi în vîrstă de 17 ani, și *Alexandru*, azi de 14 ani. După nașterea celui din urmă, mama copiilor muri. Copiii au fost duși în *Rusia*, unde însă au fost crescuți în sentimente naționale sârbești. E. P.

DIN LUME.

Peninsula-Balcenică.

Bandele bulgare din *Macedonia* nu se dau. După-ce au săvîrșit tot felul de cruzimi, după-ce au încercat să arunce cu dinamit orașe întregi în aer, fără ca să înspăimânte pe *Turci* sau pe puterile europene, amenință acum să facă altă ispravă și mai și. *Foia bulgară din Sofia*, »*Sofijschi Viedomosti*« scrie adeocă următoarele:

»Dacă Macedonenii vor isprăvi cu toate mijloacele, ce le au, ca să atragă atențiunea Europei asupra străinilor; dacă nu și vor ajunge ținta nici prin fapte, ca spargerea băncii otomane, vor fi siliți să folosească mijloacele cele mai extreme. Ei au câte-va sticle, în cari pătrează *baccili de ciură*. Ei au de gând să răspândească ciura în Constantinopol și salonia, Siliind astfel pe Sultan și pe funcționarii lui, precum pe Turci preste tot să fugă din Constantinopol. Macedonenii se vor retrage la munte. După-ce bacolii ciurii își vor fi împlinit slujba, Macedonenii vor veni năvăli dela munte, ca să nimicească pe toți Turcii, cari au mai rămas.

Lângă orașul Ristovași s'a arătat o bandă bulgară de 165 oameni înarmați cu puști bune și cu bombe. Trupele turcești timise contra bandei au nimerit-o după o luptă de 6 ore.

Visita Tarului în Italia.

Am fost dat știrea, că Tarul voaște să viziteze anul acesta Italia, unde era să meargă încă de mai de mult. În camera italiană s'a închis din pricina acestei visite o coartă mare între socialiști și guvernamentali. Deputatul socialist Morgeri a provocat pe ministru să spună Tarului, că de va veni în Italia, va fi fluierat. Când a zis ministrul că prin vorbele lor vatăză pe un pretin al țării, au strigat cu toții: »Jos cu hoherul! Italia nu poate fi cinstită prin visita unui hoher! Tarul nu se ține de civilizație!»

Nu sînt frumoase aceste vorbe adresate unui domnitor, care vrea să vină ca oaspe, dar' dacă ne gândim la soarta Românilor din Basarabia și a Finlandezilor, ele apar îndreptățite.

Știri mărunte.

În Italia erupând criza ministerială, regele a însărcinat pe *Zanardeli* cu formarea noului cabinet.

Durnowo, presidentul consiliului de ministri din Rusia, ja încetat din viață, lovit de gută, în timpul călătoriei dela Petersburg la Wiesbaden.

Alegerile de deputați, pentru parlamentul din Germania decurg acum. Guvernul nu se amestecă de loc în luptele de alegere.

Din Zlatna.

— 7 Iunie o.

Ziua de 3 Iunie n. o., sărbătoarea sflor »Constantin și Elena» a fost o zi de mare bucurie și mângăiere sufletască pentru Românii de aici, — și îndeosebi pentru cei de confesiunea gr.-cat

La sărbătoarea sflor Const. și Elena s'a împlinit un an de când femeile române gr.-cat. de aici în frunte cu doamnele: Elena Albini, Fabia Pop, Ana Moldovan, d'șoara Lucreția Montani și altele au dus la îndeplinire un lucru de mult dorit, anume au înființat Reuniunea femeilor române gr.-cat. din loc pentru încumșetarea bisericii și ajutoarea copiilor săraci.

Acum după un an de zile damele române din loc în adunarea generală din 3 l. o. a. Reuniunii s'au adunat ca fiecare să și dea seamă de serviciile făcute tinerei Reuniuni în cel dintâiu an al existenței sale. În aceasta adunare generală cu bucurie și mulțumire s'a putut vedea că Reuniunea în anul es-pirat a dezvoltat o activitate febrilă și

a lărat cu mult zel pentru ducerea în deplinire a scopului.

Reuniunea își are azi statutele ei întărite de ministrul de interne și numără 3 membri fondatori, 55 pe viață, 45 ordinari, și 3 ajutători și are o avere de 1015 cor. fond. neatacabil, ear' 23 26 bani fond disponibil în bani gata.

În decursul celui dintâiu an al existenței, Reuniunea a cheltuit pentru încumșetarea bisericii române unite din loc 230 cor.

La sărbătoarea sflor Constantin și Elena împlinind Reuniunea primul an și-a sfîșit și un steag (steag frumos) în culoare albastră cu insigniile crucii și icoana Prea Curatei Fecioare Maria.

În acea zi biserica unită din loc era ticsită de lume, curioși de a vedea actul sfîșirii steagului.

După celebrarea sf. liturgii, care s'a îndeplinit de către Prea On. Domn protopop Iuliu M. Montani, asistat de preoții Nic. Toderescu din Feneș și T. Dușă din Petringenii, dragălașa copilă Valeria Albini în numele Reuniunii prezintă înaintea altarului preoților celebranți steagul pentru a fi sfîșit. Prea On. Domn protopop printr'o vorbire potrivită ia în primire steagul, apoi sfîșește apa, îl stropește și în urmă redă earăși copilei steagul spre a-l preda mamei sale, presidentei Reuniunii.

În fine nu pot trece cu vederea și aceea, că mai mulți credincioși au improvizat un cor, cari cu cântările lor melodioase au mărit festivitatea zilei.

Estă, d le redactor, ce lucruri bune și frumoase se pot face, dacă este iubire și înțelegere între frați, cari, deși puțini, cu puteri unite pot face mult.

Doresc din inimă tinerei Reuniuni viață îndelungată și roade îmbelșugate, ear' membrilor grupăți în jurul steagului ei spiritul sfânt să-i îndrepte pe calea iubirei și a înțelegerii, că astfel faptele lor bune să servească spre lauda și mărirea lui D-zeu, ear' urmașilor de esemple. Dacă și pe viitor va fi iubire și înțelegere între cei de un neam și o lege, isbânda va fi sigură.

Des D zeu așa să fie!

Unul din cei de față.

Esamene.

Din Târnova.

Duminecă în 31 Maiu la 1/2 la 3 ore p. m. prin 2 pușcături de treascuri (pive) s'a vestit începerea esamenului la școala gr.-cat. din Târnova. Sala școalei era decorată cu frunză de stejar și pe pediment cu verdeșă, și împodobită cu tot felul de flori naturale; în fruntea salei era inscripția: »Să ne nutrim sufletește». Durere că dl protopop al Bocșei nu a putut participa la esamen din cauza unui morb, dar' a însărcinat pe domnul preot George Bitea din loc să țină esamenul.

La 3 ore p. m. să vestește prin alte 2 detunături de treascuri că să începe esamenul. Tinărul învățător în persoana dlui *Ioan Radu* începe cu elevii și elevele rugăciunile obișnuite, apoi urmează obiectele rînd pe rînd, la care nu voiesc să laud pe nime, dar' așa nește răspunsuri vrednice dela miouții elevi și eleve nici nu ne-am așteptat și nici n'au fost până în anul acesta. Își era mai mare dragul vîzînd pruncii răspunzînd așa de corect. Mulți părinți am vîzut ștergîndu-și lacrimile de pe obraz, vîzîndu-și pruncii răspunzînd atât de bine la ori-ce întrebare.

Credincioșii noștri s'au nisuit a propaga atragerea elevilor către învă-

țătură prin colectarea banilor pentru premii. Mai mulți școlari diligenți și vrednici au fost premiați.

La esamen au luat parte și unii fruntași de ai poporului nostru și câțiva învățători.

Esamenul s'a încheiat prin o frumoasă vorbire rostită de dl preot, la care a răspuns dl învățător mulțumind, atât dlui preot cât și părinților copiilor.

I. V.

În Feneșul-săsesc.

S'a fost scris și în »Foaia Poporului» că în protopopiatul gr.-cat. al Clujului, anul acesta face vizațiune canonică și conduce esamenul rev. d. canonic Dr. Angustin Bunea, ca trimis al Exelenței Sale Metropolitului Dr. Victor Mihályi din Blaj.

În 2 Iunie c. a făcut vizațiune și prezidat esamenul în Feneșul-săsesc.

Distinsului canonic i-s'a făcut o primire strălucită.

Marți în 2 Iunie la orele 6 dimineața un banderiu de vre-o 16 călărești feciori juni îmbrăcați sărbătorește așteptau la marginea hotarului pe oaspeți. Când oaspeții Dr. Bunea, canonic și inspector școl. archidiacon, Dr. Elie Dăianu, protopopul gr.-cat. al Clujului, Ștefan Roșian, preot gr.-cat. în Cluj etc. au ajuns cu trăsura către călărești, unul din acestea cu numele Teodor Tăușan a salutat pe oaspeți și i-a bineventat, zicîndu-le un bine ați venit.

De aci au pornit cu toții spre comună, oaspeții încunjuțați de călărești. La marginea comunei aștepta întreg poporul cu preotul și corpul învățătoresc în frunte, și copii de școală.

Aici au fost salutați de către preotul local Emil Pop, căruia îi răspunde Dr. Bunea, ear' poporul nu înceta cu strigătele de: să trăiască.

După acestea cortetul se pune în pornire. În frunte merge poporul, bărbații provăzuți cu 10 prapori frumoși, după acestia merg școlarii cu patru steaguri, după acestia înălțați oaspeții încunjuțați de banderiu de călărești, ear' în urmă femeile.

Ajunși la poarta bisericii fură salutați de către curatorul primar Demetriu Caian, căruia din nou mulțumii Dr. Bunea, apoi intrară în biserică. După citirea evangheliei Dr. Bunea a predicat, ear' după ieșirea din biserică s'a început esamenul cu clasele I. și II. instruați de d-șoara Leontina Lucaci.

După amezai s'a început esamenul cu clasele III. IV. V. și VI., instruați de învățătorul Ioachim Pop. Ambe esamenul au succes splendid. Răspunsurile elevilor au fost foarte bune. Laudă li-se cuvine învățătorilor, cari și-au împlinit datorințele cum se cuvine.

La finea esamenului o fetiță mulțumii celor de față, ear' Reverendismului Domn canonic îi predă un buchet foarte frumos de flori.

Urmează apoi premiarea elevilor cu bani, cărți și chipuri. S'au împărțit bani vre-o 45 cor. Din biserică toți elevii au luat parte la maiatul lor care s'a ținut în o sală a școalei.

La esamen au luat parte mulți inteligenți din Cluj și jur.

Adevărul.

PARTEA ECONOMICĂ.

Facerea fânului.

Primăvara acestui an a fost destul de pricioasă pentru creșterea ierburilor, așa că după-cum se raportează de pretutindenea, est-an vom avea o recoltă bună de fân. Dacă pe ici-colea recolta nu va fi tocmai după așteptare, vina cade mai mult în sarcina acelor economi, cari dela un cosit până la celalalt nu se mai duc să mai vază și de cele fânate; să le mai grape, să imprăștie moșinoaiele de pe ele, să le mai gunoiască ș. a.

Cu privire la facerea fânului avem să ne însemnăm două lucruri mai însemnate și anume: timpul când trebuie să cosim și modul cum trebuie să uscăm fânul sau mai bine zis iarba cosită.

Ce se ține de timpul cositului, trebuie să ne însemnăm acea recerință, ca iarba să o cosim numai atunci, când e deplin crescută, căci dacă o cosim prea de timpuriu, atunci fânul scade de tot și rămâne foarte puțin. Prin urmare să cosim numai atunci, când vedem, că iarba e destul de deasă și crescută, când ierburile, cari înfloresc, își arată florile lor, ear' cele spicoase încep a-și arăta sămânța lor la spice.

În grădini, pe lunci și șesuri se cosește de regulă »când iarba e în deplină floare«, cum se mai zice, ceea-ce se vine îndeobște prin Iunie și Iulie, ear' pe dealuri și munți se cosește ceva mai târziu, cam prin August și une-ori și prin Septemvrie, fiindcă pe acolo iarba crește mai încet și se face cu totul altă iarbă ca pe șesuri. Iarba mai trebuie cosită în deplină floare și pentru aceea, că apucând să se desvolte și coacă sămânța ei, toată materia nutritoare din fir și frunze, se contrage în aceea pentru a-i da putere la creșterea și coacerea ei.

Dacă nu cosim iarba la timpul ei, atunci sămânța se coace, firul îmbătrânește și se scutură frunzele de pe el așa că acela rămâne în parte golaș. Asemenea fân apoi de regulă nu are un preț mai mare pentru nutrirea vitelor, ca cum au paiele unor sămănături spicoase.

Tot așa se întâmplă și atunci dacă cosim iarba pe un timp schimbăcios sau ploios. Apa de ploaie spală materia nutritoare și o parte a frunzelor de pe cotoarele acelor, ear' o parte din acele frunze se mai scutură prin deasa întindere și strângere a fânului, pe lângă aceasta se mai și înegrește și mucezește, așa că un fân plouat, de multe ori se vine mai rău și decât paiele unor sămănături spicoase.

Cu privire la cositul fânului, economii pândesc pretutindenea după timpul frumos și senin, pentru-că mai mare necaz ca acela nu-i trebuie economului, ca când cosește pe un timp înestatornic. În asemenea casuri se zice și cu drept cuvânt că: »omul îl plătește cu întinsul și uscatul«. Din contră când timpul e frumos »fânul se face mai în cinste«.

În timpul din urmă s'a putut constata încâtva o regulă și cu privire la schimbarea timpului și anume: că un timp statornic și mai uscat urmează de regulă după lună plină, în al treilea pătrar al lunii. Când timpul e schimbăcios, economii nostri s'ar mai pute îndrepta deci încâtva și după acest termin.

Cositul ierbei se poate face cu coasa și cu mașina de cosit. Cu mașina de cosit însă nu se poate cosi peste tot locul, ci numai pe locurile așezate și oable dela șes, pe unde nu sunt moșinoaie și gropi. Cu mașina de cosit se cosesc de regulă ierburile sămănate, precum sunt: trifoiul, luțerna, mărnică ș. a. Trifoiul și luțerna nu trebuiesc cosite chiar din fața pământului, de oare-ce în asemenea casuri se uscă și pier multe fire, ci ceva mai pe de-asupra. Cositul cu mașina se deprinde mai cu seamă în economiile cele mari, fiindcă se vine mai ieftin, ca cel cu mâna. În economiile cele mici cositul cu mașina nu se plătește de oare-ce se vine prea scump.

Cositul cu coasa se poate face preste tot locul. Mai ușor și mai cu spor se poate face și cu aceasta pe locurile așezate și oable și dacă iarba nu e prea încurcată sau căzută. Pe asemenea locuri, un cosaș harnic cu o coasă bună, poate să cosască pe zi, câte două caré mari de fân.

După-ce iarba s'a cosit, se începe uscatul fânului. Mai întâiu se tind brazdele sau pologii, apoi pe la amiază se întorc și cătră seară se adună fânul în niște căpițe mai mici. Dacă voim să facem un fân verde frumos, atunci nu-l lăsăm ca să-l ajungă roaua, ci tot ce se cosește până la amiază, se întoarce și pe seară se adună pentru a se tinde din nou în ziua următoare.

La uscatul trifoiului, lucrul merge ceva mai greu, de oare-ce cum sunt firele lui ceva mai groase și pline de must, se uscă mai anevoie. De aceea el se și lasă după coasă câte o zi-două în brazde, apoi se întoarce și pe unde sunt capre de lemn se întinde pe acelea, ear' unde nu sunt, se uscă tot pe pământ, ca și celalalt fân. Strînsul fânului de trifoiu, trebuie să se facă totdeauna dimineața sau seara, căci de nu, se scutură toate frunzele de pe firele lui. De altcum atât fânul de trifoiu, cât și cel de luțernă, fiindcă în stare uscată e prea cotoros, se întrebuințează mai mult ca nutreț verde.

După-ce fânul s'a strîns în ziua primă în modul mai sus arătat, a doua zi se întinde din nou, după-ce s'a ridicat soarele și s'a dus roaua. Peste zi se întoarce apoi de mai multe-ori, ear' seara se strînge de cele mai multe-ori gata. Când nu ar fi tocmai gata, se mai tinde puțin și în ziua următoare.

Fânul este deplin uscat atunci, când strîns în căpițe, nu se mai întoarce, când, dacă bagi mâna în aceea, cătră mijloc, o scoți plină de praf, ear' dacă-l faci sucituri mai mici se poate rupe ușor. Cercarea aceasta de pe urmă nu reușește la toate speciile de fân, de oare-ce fânul provenit dela ierburile spicoase, cum sunt cele de pe lunci bunăoară, chiar și atunci când e deplin uscat, nu se prea poate rupe.

Fânul deplin uscat se strînge în niște căpițe sau furcături mai mari, de unde apoi se încarcă pe caré, se transportează la locul hotărît anume pentru el și acolo se așează în niște clăi mai mari sau șoproane acoperite.

Ioan Georgescu.

Hora

Regimentului de inf. C. și r. nr. 50, (Brașov).*)

Ridicați cu veselie
Steagul nostru 'ncununat,
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat!
Căci vederea lui ne paște
Ca pe cer un curcubeu
Ce ne duce 'n fermecare
Până sus la Dumnezeu.
Zile grele dar' de fală
Ne deșteaptă el în gând;
Voinicia triumfală

*) Eată ce ne scrie trimițătorul acestei hore: Alăturat vă trimit hora regimentului nostru pentru care am fost rugat în mai multe rânduri de diferite persoane, pe care le interesează această Hora Românească, a regimentului, care dă curaj fierului român, care servește la acest regiment, când o cântăm atât în școala de cântări, cât și în timp de grele marșuri. Ea mișcă sângele fiecărui oștean român, când exprimă aceste cuvinte de voinicie românească, ce 'și-au arătat părinții și moșii nostri în anul 1866 la bătăliile dela Custozza și în alte multe bătălii grele ce a avut Regimentul nostru.

Ne'ncălzește palpitând.
Câte cuie câte fire,
Ochii nostri le zăresc:
Sunt oglinzi de nemurire
De pe câmpul vitejesc.
Ne simțim ca și 'n bătaie,
Puștile par'că pocnesc,
Tunul urlă, spada taie,
Gloanțe 'n șuer ne isbesc.
Vuet muge, Vaet plânge,
Cai rânchiază, fumu-'i nor;
Steagul sboară crunt de sânge...
'Hurrah!' sună 'nvingător!

Par'că stăm ear' la Custazza'
Monte-Vento, oloși,
Și prin vâni ne fierbe forța,
Ș'avem eară timpi frumoși.
Pentru lege și moșie
Pentru tronul glorios
Noi luptăm cu bărbăție
Și murim chiar bucuros!
Căci suntem feciori d'o seamă,
Și suntem născuți oșteni;
Vitejla ne-e mamă,
Tată câmp dea războieni;

Arma ne-e soră dulce,
Glonțul este frate drag;
Și mărirea ce ne duce,
Ni-i mireasă 'n mâni cu steag.

Pe câmpia cea de luptă
Mulți voinici ne-au săngerat
Dar' ei și cu spada ruptă
Steagul ni-l-au apărât
Și 'nălțându-'l cu mărirea
Fericiti ni-l-au intins
Ca 'și-o scumpă moștenire
Din trecutul cel ne'nvins.

Ridicați dar' cu mândrie
Steagul nostru 'ncununat
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat;
Căci vederea lui ne pare
Ca pe cer un curcubeu
Ce ne duce 'n fermecare
Până sus la Dumnezeu.

Impărtașită de Vasile Ivan.

Roada cucuruzului în toată lumea.

După datele statistice mai nouă, roada cucuruzului din toată lumea a fost în anul 1900 de 1026 milioane hectolitri, față de 988 milioane hectolitri din anul 1899 și 975 milioane hectolitri din anul 1898.

Dar' datele de mai sus nu corespund întru toate cu adevărul, de oarece cucuruzul se bucură de o cultură cu mult mai estinsă, ca cum ne arată datele statistice. Astfel cucuruzul se mai cultivă și în America de-mijloc și de mează-zi, în India, China, insulele Filipine și alte locuri mai ascunse, de unde lipsesc datele statistice.

Datele de mai sus se referesc deci numai la statele acelea, cari publică anumite statistice pe fiecare an despre roadele de câmp.

Din roada cucuruzului de mai sus se vine pe Statele-Unite din America 765 milioane hectolitri sau 74²/₃%, iar restul de 261 milioane hectolitri sau 25¹/₂% pe celelalte state care cultivă cucuruz.

Între toate statele producătoare de cucuruz deci, America ocupă locul prim, după care urmează monarchia noastră cu 6%, iar restul de 20% se împarte pe celelalte state europene.

În anul 1900 Statele-Unite au cultivat cucuruzul pe un teritor de 83,320.872 acre, va să zică cu 1,312.285 acre pe un teritor mai mare ca în anul 1899. Roada anului 1900 a fost de șese-ori mai mare (727 milioane hectol.) ca cea din anul 1899.

Valoarea roadei de cucuruz s'a prețuit la 1 Decembrie 1900 cu 751,220.000 dolari (3 756,100.000 c.) întrecând pe toate celelalte roade de grâu, săcară, orz și ovės.

Esportul (vânzarea) de cucuruz și făina făcută din acesta, a ajuns la 30 Iunie 1901 suma de 84,593.415 dolari (422,967.075 c.) va să zică a rămas cu ceva mai înapoi față de anul 1900, în care s'au vândut de 87,354.810 dolari (436,774 000 c.)

Datele acestea statistice întăresc prețuirea aceea susținută de lumea comercială, că în Statele-Unite 90% din

roada cucuruzului se consumă acolo pe loc, așa că în cele mai multe cazuri nu ese nici măcar peste granița câmpului unde se cultivă.

Insemnătatea aceasta mare a producției de cucuruz, numai atunci o putem aprecia sigur, dacă luăm în băgare de seamă acea împrejurare, că economia vitelor și comerțul este mai dezvoltat acolo, ca nicăiri într'alt stat din lume.

Din cantitatea aceea de cucuruz, care s'a produs afară de Statele-Unite din America în anul 1900, cam două din trei părți se vin pe Europa. În partea aceasta de pământ cucuruzul se cultivă de regulă numai în statele de câtră mează-zi, cari s'ar pute împărți în trei grupe mai mari.

În grupa primă se vin statele orientale: Rusia de mează-zi, care în anul 1900 a avut o producție de 65 milioane hectolitri de cucuruz sau 37% din producția Europei întregi, după aceasta urmează România, Bulgaria, Sârbia și Turcia.

În ce privește mărimea de producție a Europei în grupa a doua urmează Austro-Ungaria, care în anul 1900 a avut la 60 milioane hectare de cucuruz, sau a treia parte din întreaga producție din Europa.

În grupa a treia urmează: Italia, Franța de mează-zi, Spania și Portugalia, cari au avut laolaltă în anul 1900 o producție de 52,900.000 hectolitri de cucuruz, ceea-ce corespunde la 30% din producția întreagă a Europei. Statele din grupa aceasta nu sânt în stare să și provadă nici trebuințele lor curente din producția proprie, ci în fiecare an sânt silita a mai face și import (cumpărare) dela statele vecine sau de peste ocean.

Dintre celelalte state producătoare de cucuruz mai sânt vrednice de numit Mexico și Argentina. Cel dintâiu însă nu produce mai mult, ca cât are trebuință pentru consumul dinlăuntru, pe când Argentina se apropie cu esportul anual, de Statele-Unite.

Astăzi nu se mai tem statele așa mult de cuceririle prin arme, ca de cele făcute pe cale economică prin

esport așa zicând. Cu cât un stat vinde mai mult și cumpără mai puțin dela celelalte state, cu atât progresează acela cu pași mai rezeși și din contră: cu cât acela vinde mai puțin și cumpără mai mult, cu atât se apropie mai repede de ruinul material.

Din aceasta ar pute să învețe și economii nostri ceva și anume: ca să producă vite și bucate cât mai multe, pe cari să le poată vinde cât mai scumpe, dar' de cumpărat de pe la alții să nu cumpere decât cele mai neapărat de lipsă pentru trebuințele lor, atunci vor vedea, că și starea lor materială se va spori și îmbunătăți din zi în zi și din an în an tot mai mult.

Ioan Georgescu.

Premii pentru lucrătorii industriali.

Camera de comerț și industrie din Brașov aduce la cunoștința cercurilor interesate, că în urma dispoziției ministrului de comerț, în viitor se vor împărți an de an în total 100 diplome de distincție și premii în sumă de câte 100 coroane, acelor lucrători industriali din patrie, cari prin îndelungată și conștientioasă împlinire de serviciu se arată vrednici de distincție.

Pentru districtul camerei din Brașov se vin cinci astfel de premii. De aceea patronii (dătorii de lucru), și anume atât proprietarii de fabrici cât și ceilalți industriași din districtul camerei, care cuprinde comitatele Brașov, Târnava-mare, Sibiu și Făgăraș, sânt provocați să trimită camerei cel mult până în 30 Iulie a. c. n. lista acelor lucrători ai lor, pe cari îi află vrednici de o astfel de distincție, împreună cu date mai amănunțite, cari scot la iveală calificațiunea respectivului.

Condițiunile ce se cer pentru obținerea distincției sânt următoarele:

1. Să fie cetățean ungar.
2. Să fi fost într'una ocupat cu lucru activ industrial (portarii, visitorii, servitorii de birou și aceia cari fac servicii de felul acesta nu pot fi împărtașiți cu o astfel de premii).

Blăstămul cucului.

(Baladă populară).

Cul. de Teodor A. Bogdan, inv. în Bistrița.

Colo jos în poeniță
Plângea d'alba copilă,
Cum plângea
Se jeluia
Nime nu mi-o mângăia
Numai puiul cucului
Din vârfuț
De brăduț.
Puiul cucului zicea:
»Toporaș crescut pe rit
Nimenuia nu 'i urit
Nici în vînt
Nici pe pământ
Ca la puiu cucului
Când îl lasă mama lui.
Dar' fata din graiu grăia
Lacrămi calde când ștergea,
Lacrămi calde ca para
Și amare ca ferea:
»Cucule

Voinicule,
Cucule
Străinule,
Mult în lume am umblat
Dar' ca tine n'am aflat,
Făr' de tată
Făr' de mamă
Făr' de pic de neam în țeară,
Făr' de mamă
Făr' de tată
Chiară ca picat din peatră.
Da și io
Cucule io,
Îs străină ca și tine
Și n'am în lume pe nime;
Îs străină, străine
Ca un puiu de turturea,
Is străină, străinică
Ca un puiu de rîndunică.
Cum zicea
Cum vorovea
Lacrămile-o năpușdea
De toată fața-'i umplea.
Cucu estea cum vedea

Milă mare mi-'l prindea
Și din nou 'mi-o întreba:
»Spune-'mi fată povestea
Că dece ești străine?»
— »Spuneți-aș cucule spune,
Dar' mă tem că tu mi spune,
Și la unu și la altu,
Până m'a ști întreg satu
Că io mi-am lăsat bărbatu
Și m'am dat în drag cu altu,
Înăltuț și subțirel
Ca și tras printr'un inel,
Înăltuț și frumușel,
Frumușel
Și cinășel
De să te tot uiți la el.
Cucu din nou îi zicea:
»Hei leliță de-'i așa
Pice-ți carnea de pe oase
Să-ți rămână oasele
Să te ridă ciorele,
Pice-ți carnea, ba păru
Cum 'ți-ai lăsat bărbatu.
Că tu printr'un blăstămat

3. Să fie ocupat cel puțin de 15 ani într-una cu lucrul industrial. (Anii de elev se pot calcula în timpul acesta; la acei lucrători, cari sînt ocupați cu lucruri industriale a căror eserciare se face numai în un anumit timp al anului — întru-cât lucrătorul a fost ocupat într-una pe întreagă durată — timpul acela se socotește ca an întreg).

4. Leafa obicinuită sau câștigul anual, — socotit pe un an întreg — să nu treacă peste suma de 2000 cor.

Respectivul are să dovedească prin documente demne de crezământ că întrunește aceste condițiuni, bună oară prin cartea de lucru sau prin copie autentică a conținutului acesteia. Unul și acelaș lucrător poate fi numai odată împărțit cu o astfel de distincțiune.

Pe baza înștiințării intrate, camera va așterne — după cum e prescris — privitor la fiecare premiare (la olaltă 5), ce cade pentru cercul ei, trei propuneri ministrului de comerț, căruia îi stă în drept să hotărească definitiv la împărțire.

Premiile vor fi distribuite într-o Crăciun și Anul-nou în calea presidentului camerei.

Subscrisul comitet își ia voie a atrage atențiunea industriașilor noștri asupra acestei înștiințări a camerei.

Comitetul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«.

Victor Tordăștănu
president.

I. Apolzan
notar.

Carnea de cal.

Cum poate mânca cineva carne de cal? Așa se întreabă cei mai mulți dintre noi, când aude sau cetește în »foaie«, că în Viena și în Pesta s'au tăiat anul trecut atâtea mii de cai, a căror carne au vîndut-o măcelarii la scaune alătura cu cea de vită sau de oaie. Când l-ar îmbia cineva cu astfel de carne, i-s'ar face rău, fiind-că știe, că e vorba de carne de cal. Și cu toate acestea sînt destui dintre cei-ce au umblat în orașe mari cari poate nici n'au gustat pe acolo carne de vită, ci numai de cal, dar' fără să știe. Carnea de cal se consumă mai ales în Austria, Germania și Franța, la noi în Budapesta. Toți caii, cari nu mai sînt buni de altă treabă, ajung pe mâna măcelarilor (nu pe a hingherilor), cari vînd carnea

lor, fie pe față, fie pe sub ascuns. Nu de mult au fost prinși în Berlin câțiva fabricanți de cărnați, cari fabricaseră din cea mai rea carne de cal vagoane întregi de cărnați, numiți de Braunsschweig*, pe cari i-au trimis în orașul acesta, ca aci să fie pachetați din nou și vînduți în lume, ca și când ar fi de cei veritabili (adevărați). În Potsdam (Germania) bancrotase un cărcimar. Cercetându-i-se hîrțile, s'au aflat între acestea o mulțime de socoteli despre cumpărare de carne de cal. Și trebuie să știm, că la cărcimarul acesta mîncău numai domnii cei mai bănoși sau mai — datori. Așadar' și carnea de cal, pregătită bine, se vede a fi bună la gust. Să înțelege, că carnea unei mărtoage bătrâne e tot așa de rea, ca și cea de bivoli sau de coș bătrân.

Nu trebuie să ne mirăm prea tare, că mîncarea de carne de cal se răspîndește tot mai mult în orașele cele mari. În Budapesta capitala unei țări bogate în tot felul de vite, prețul cărnii de vită trece de multe-ori peste 1 fl. 20 cr. Sărăcimea dela oraș nu-și are cada cu curechiu, nici butoiul cu crastaveți în pivniță, n'are vacuță sau capră în grajd, nici purcelăș în coteț, nici nu poate merge cu oala după făină ori altceva la vecinul. Tot ce-i trebuie în casă e silit să cumpere pe bani gata și fiind-că cumpără puțin de odată și dela negustori mai mici trebuie să plătească mai scump.

În Germania, unde e mai răspîdită mîncarea de carne de cal, se ocupă directoriile și societățile cu chestiunea aceasta. În anul acesta a dat »Reuniunea pentru scutirea animalelor« din Berlin un prînz mare, la care au fost invitați o mulțime de domni, între cari și 42 jurnaliști (redactori). Toate mîncările au fost pregătite cu carne de cal. Lîngă fiecare oaspe se afla o hîrtie, pe care era tipărită întrebarea: Cum ți a plăcut carnea de cal? Toți au răspuns în scris, laudînd bunătatea ei. Foile încă au scris în felul acesta, așa că în zilele următoare măcelarii de carne de cal au avut o vînzare bună. În Berlin carnea de cal e pe jumătate mai ieftină ca cea de vită. Reuniunea amintită mai sus a publicat o cărtică, în care dă sfaturi, cum trebuie pregătită carnea de cal.

La noi va mai trece multă vreme, până să se încuibă carnea de cal, care la tot casul e mai curată, ca d. e. cea de porc sau de rață.

* Un soi de cărnați vestiți la Germani.

Întinderea proprietății în România.

Proprietăți naționale.

(Urmare și fine).

Statul român are proprietăți care nu sînt legate vre-unui serviciu public și pe care le stăpînește cu aceleași titluri ca un particular, numai că dă socoteală de chiverniseala sa reprezentanților națiunii. După secularizarea averilor mănăstirești, statul român a rămas proprietar pe 3,179,357 ha teren (fără Basarabia și fără Dobrogea). Domeniul statului cuprinde proprietatea fonciară (pămînturi de muncă livezi, pășuni, etc.) supusă înstrăinării, pentru-că nu convine ca statul să se facă industrial sau cultivator, și proprietatea pădurilor, a cărei desființare ar fi o mare primejdie pentru țeară.

Împreună cu Dobrogea, cu Delta și cu laguna dobrogeană, statul român posedă astăzi:

	Muntenia și Moldova ha	Dobrogea ha	Total ha
Teren agricol sau nepus în cultură	428.567	269.143	697.710
Păduri și goluri	949.491	135.542	1,085.033
Vii și livezi de pruni	82.855	—	82.855
Riuri, lacuri bălți și stufuri	148.900	496.400	645.300
Total	1,609.813	901.085	2,510.898

Veniturile îndestulează trebuințele statului.

Cele mai multe din terenurile rămase în stăpînirea statului, sînt supuse înecurilor. Ele au trebuință de lucrări de artă spre a fi puse în cultură. Viiturile de apă, înecurile estroardinare, revărsăturile, măresc sistemul băltoș și în paguba agriculturii, ocupă suprafețe mari în România.

Proprietăți de mână moartă.

Afară de proprietățile statului, avem o întindere de 592.563 ha în stăpînirea comunelor, bisericilor, spitalelor și domeniul coroanei, care nu sînt proprietăți individuale supuse dărilor. Aceste proprietăți cuprind:

Teren agricol	ha 396.389
Păduri	196.174
Total	592.563

Comunele, bisericile, spitalele și domeniul coroanei sînt proprietari, cum sînt persoanele particulare. Comunele au imazuri sau islazuri de care se folosesc în comun, au proprietăți roditoare care se administrează de comună și produsul se varsă în casa comunală.

Bărbatu 'ți l'ai lăsat
Cu altu 'n dragoste-ai dat
Ți'ai lăsat bărbat cinstit
Și te-ai dus c'on sburătut,
Și-ai lăsat
Mândră lăsat,
Bărbat mândru cununat
Și-n lume te-ai străinat
Pintr'un mare blăstămat,
Croncâni-te-ar ciorele
Pe toate răzoarele.

Din Cergăul-schelesc.

Culese de Bas. V. Popa, cantor.

Nevasta care-i urtă
Nu trebe batjocorită.
Făr' la vară când trăsnește
Ia o piatră și-o pălește,
Și te 'ntoarnă și zi zău
C'a trăsnit-o Dumnezeu.
Spune-mi bade, spune-mi dragă
Maică-ta ce vină-mi bagă,
Ori de mare, ori de mică,

Ori nu-'s destul de voinică,
Eu îți spun mândruță dragă
Că maica vină nu-ți bagă
Că maica abia apucă
Să 'nflorescă pomii în coastă
Să te vadă 'n casa noastră.

M'a băgat soacra să țes
Eu m'am pus pe sul să șed.
Sare soacra de pe vatră
Cu vătrariu să mă bată
Ho, ho, ho soacră nu da
Că nu mai lăptat dumniata
Că m'a crescut maică-mea.

Plîngeți dragii mei părinți
Că de mine vă despărțiți,
Când e floarea mai invoaltă
Grădinarul șede în poartă,
Grădinarul intră în grădină
Și-o rupe din rădăcină.

Cred bădișo că 'ți-e dor
Nu poți spune tuturor,
Dar' și eu încă doresc

N'am cui să mă jeluesc,
Dar' când ne vom întâlni
Am multe de a-ți povesti
Bădișă din depărtare
Nu-mi mai face supărare,
Grăbește bade și vină
Și nu mă lăsa străină.

GLUMĂ.

Minunea.

Învățătorul: Ceeste o minune, Nistor e Școlarul Nistor: (tace).

Inv.: Dacă 'ți-a spune cineva, că a răsarit soarele azi-noapte, tu ce ai zice?

Nistor: Aș zice, că minte!

Inv.: Dar' dacă 'ți-aș spune-o eu aceasta, eu, care nu mint nici-odată, ce ai zice?

Nistor: Aș zice.. aș zice, că dl' învățător e — în voi bună...

Astfel orașele: Bărlad, Hârlău, Alexandria, Mihăileni, Oltenița, etc. posed proprietăți.

Domeniul coroanei e o parte din domeniul statului, dată suveranului pentru întinderea cheltuelilor sale. Legea din Iunie 1884 a determinat domeniile, care formează dotațiunea coroanei. Intinderea lor cuprinde:

Terenuri cultivabile . . . ha 48.443
Păduri și goluri . . . . . » 83 669

Total 132.112

Administrația domeniului coroanei e încredințată unui administrator cu atribuțiuni a administra domeniile și pădurile.

Proprietăți publice.

Domeniul public cuprinde bunuri și drepturi a căror stăpânire o are statul, comuna sau județul în numele tuturor, cu titlu de înaltă protecțiune și cu condițiune ca toți să se bucure de aceste drepturi sau bunuri. Proprietatea e publică când nu e a nimănui și întrebuintarea e a tuturor. Căile naționale, drumurile de fer, țermurile mării, fluviile, apele curgătoare navigabile și plutitoare, sunt publice prin natura și destinația lor.

Comuna sau județul nu e proprietarul stradelor, pietelor, grădinilor publice sau drumurilor; ele sunt ale tuturor și toți locuitorii se pot folosi de ele. Comuna sau județul sunt însărcinate numai să le conserve și să le apere. Cursul râurilor navigabile și plutitoare (9 la număr) și al Dunării sunt proprietăți publice și formează împreună cu lacurile, bălțile, stufurile și cursul apelor neplutitoare și nenavigabile (acestea proprietăți particulare) o suprafață de 807 300 ha. Parte din apele țării sunt proprietatea particularilor (162.000 ha). In apele din Dobrogea, împreună cu Dunărea, Prutul și Marea noastră teritorială, dreptul de pescuit e proprietatea statului.

Căile ferate șoselele și drumurile naturale au o suprafață totală de 63 733 ha; în fine, vetrele orașelor (71 la număr) cu stradele și pietele publice, ocupă întinderea de 36.473 hectare.

S. P. Radianu

SFATURI.

Gunoii pomii cu urină subțiată. Cel-ce gunoiește acum pomii, poate ave nădejde, ca poamele să se desvoalte bine.

Contra păduchilor de găini. Unul dintre dușmanii cei mai uricioși ai găinilor sunt păduchii. Leacul cel mai bun contra lor e curățenia. Dacă sunt păduchi în coteț, acesta trebuie curățit bine, spoit și spălat cu apă de carbol, de care se află la primărie. Pe urmă presărăm prav de var. Pentru găini facem scalde de prav, făcut de năsip cernut și cenușă cernută, în cari punem și puțină soluțiune de carbol.

Știri economice, comer., jurid., industr.

O reuniune de temperanță au întemeiat Sașii în Mediașiu. Membrii înscriși până acum sunt în număr de 57, profesori, medici, preoți, învățători, comercianți și 9 țărani. Sara a fost o cină comună, la care și-au petrecut minunat cu apă, soda, sirup de smeură, must de poame.

Insoțirile de lăptărit în Ungaria în anul 1902. Raportul ministerului de agricultură ung asupra insoțirilor de lăptărit în 1902 constată un avânt continuu și un pro-

gres neîntrerupt al acestora cum și că ele sunt un lucru economic însemnat în țeară.

În 1902 au funcționat 452 insoțiri de lăptărit, cari au vândut produse în valoare de cor. 8 $\frac{1}{2}$ milioane și pentru fiecare din cei 46.000 de membri a mijlocit un venit anual de cor. 180. S'au prelucrat aproape 80 milioane litre de lapte, din cari s'au produs 2 $\frac{1}{4}$ milioane ehgr. sau 22 500 măji metrice de unt.

Insoțirile de lăptărit s'au dezvoltat astfel:

	insoțiri	venite
în 1897	34	cor. 539,282
» 1898	70	» 1,153.456
» 1899	146	» 2,327.202
» 1900	246	» 4,285.360
» 1901	376	» 7,017 959

Prima insoțire de lăptărit în Ardeal s'a întemeiat în anul 1899 în comuna Cristian. În 1901 s'a înființat insoțirea din Brașov, în 1902 s'au înființat alte 4 insoțiri în comune săsești, între cari se numără cea din Cinculmare, în 1903 s'au înființat 3 insoțiri în comune săcești.

Dintre insoțirile săsești e mai bine situată cea din Brașov, cu un venit anual de cor. 308.196 prelucrând 2 milioane litre de lapte. Celelalte 5 sunt organizate după un sistem de a doua mână. Insoțirea din Cristian s. e. a prelucrat 202 264 litre de lapte producând 8238 ehgr. de unt și un venit de cor. 28.052.

Insoțirea săsească din Brașov desface cea mai mare cantitate de unt în Berlin, celelalte insoțiri săsești desfac o parte mai mică în Budapesta, ear' partea cea mai mare în orașele săsești.

»Landwirtschaftliche Blätter» constată, că cu valorisarea laptelui pe calea insoțirilor de lăptărit merge destul de bine în comunele săsești: începutul s'a făcut deci cu succes și n'au decât să se înființeze insoțiri de lăptărit și în alte comune.

Aceste exemple trebuie să indemne locuitorii din comunele noastre fruntașe a înființa și ei insoțiri de lăptărit.

Starea sămănăturilor în străinătate. Eată pe scurt cum stau sămănăturile în diferite țări:

În Austria timpul este priincios sămănăturilor.

În România toate sămănăturile vegetează în bune condiții.

În Rusia starea sămănăturilor s'a îmbunătățit.

În Germania producțiunea grâului va fi cu circa 9 milioane hectolitri mai mică de cât în anul trecut.

În Belgia și Franca starea sămănăturilor s'a îmbunătățit.

În Anglia deși acum timpul este priincios sămănăturilor, totuși în urma vremurilor din lunile trecute — perspectivele recoltelor de cereale nu sunt multămitoare.

În Indii recolta grâului a fost mai bună decât cea din anul trecut.

Primejdia americană. Una din cauzele principale, cari au cauzat ieftinirea bucatelor în Europa, e concurența americană. Americanilor le trebuie cel puțin două săptămâni, ca să-și trimită bucatele lor pe pietele europene și cu toate acestea ei sunt în stare să le vândă totdeauna mai eține, de cum le dăm noi. Cauza e, că au pământuri întinse, pe cari le lucră numai cu mașini, așa că cheltuelile le sunt mai mici. În anul 1900 d. e. au fost 95 milioane acri (un acre 4046 m. p.) sămănați cu cucuruz, 53 milioane

cu grâu, 29 milioane cu ovės. Grădini de pomi sau mai bine zis păduri de pomi au fost pe 6 milioane acri. Din cele 841 mil. acri pământ roditor e lucrat până acum numai a treia parte. Ce va fi, când va fi totul sămănat?

Reuniunile de consum, aceasta mântuire din ghiarțele jidovești, nu sunt pe placul Jidanilor. În Maramureș a înființat *statul* 14 reuniuni de consum pentru organele lui. O deputațiune de Jidani s'a prezentat la ministrii Darány și Láng, cerând desființarea reuniunilor, cari păgubesc pe negustorii cinstiți. Cât de jidoviți sunt ministrii maghiari, dar' pe voi nu le-au făcut. Ei, doar' n'a fost vorba de reuniuni economice românești!

Ieftinirea sării pentru vite. Guvernul a prezentat dietei un proiect de lege, prin care se scade prețul sării pentru vite dela 16 cor. pentru maja metrică la 6 cor. În Austria s'a și început vnzarea sării cu prețul acesta încă dela 1 Februarie a. c., la noi însă nu se poate pentru-că Kossuthiștii din dietă nu-și bat capul cu ce trebuie poporului, ci fac gălăjie acolo, așa că legea nu s'a putut vota.

FELURIMI.

Știuca e cunoscută ca cel mai mncăcios pește. Insecte, larve, raci, toți peștii, pe cari îi poate apuca, șopârle, paseri și animale mici sugătoare, chiar și știuci prinde și mănâncă. Știucele cele mici n'au eșit bine din icre și cele mari se și reped la ele, ca să le înghită. Chiar și omul trebuie să se ferească de-a ține mâna în ape bogate în știuce, pentru-că numai decât i-o înhață. Lăcomia aceasta se esplică prin puterea cea mare de mistuire a știucei. Stomacul ei nu suferă nimic, când înghite un pește, pe care nu-l poate înghiți întreg, așa că o parte din el îi aternă încă din gură afară. Știuca înghite peștele începând cu capul, așa că solzii și înotătoarele prăzii nu o opresc dela înghițit. Un pescar a prins o știucă de 12 $\frac{1}{2}$ kg, în care era o altă știucă de 2 $\frac{1}{2}$ kg, cu coada eșită din gură, așa că a putut-o scoate din cea dintăiu nevătămăta. În stiuca a doua era o altă știucă de $\frac{3}{4}$ kg, și în a treia un pescuț mai mic. Icrele știucei nu sunt sănătoase, pentru-că de multe-ori conțin larve de verme cordelat (pamblica), cari ne îmbolnăvesc.

Catastrofă îngrozitoare pe mare. Din Marseille se depeșează despre o mare catastrofă ce s'a întemplat în apropierea insulei Maire și care a costat vieața a 117 călători. Vaporul Insulaire, s'a ciocnit în calea sa spre Bastia, cu vaporul Libau. Vaporul venea despre Nizza și avea pe bord la vre-o 240 persoane. Ciocnirea s'a întemplat la 1 ciasd. a., 17 minute după ciocnire, vaporul Libau dispără de pe suprafața mării. Ciocnirea în așa pripă s'a întemplat, încât marinarii n'au avut timp să coboare în mare luntrile. Vre-o 40 călători au fost mântuiți prin vaporul Blechamps, vre-o 40 prin vaporul ungar Rákóczy și 17 pe vaporul Balcan. Naufragiații se acățau de marginile vaporului ce se cufunda. Strigăte sfășietoare umpleau aerul.

Directorul „Fundației Șuluțiane“.

După programul statorit din partea capitulului metropolitan, directorul „Fundației Șuluțiane“ și-a ținut în 6 a. l. c. ședința sa anuală în Blaj. În 4 și 5 a. l. c. comisiunea cenzurătoare s'a ocupat cu cenzurarea socotelilor de pe anul 1902, a bugetului pe anul 1904 și a raportului administratorului bunurilor fundaționale. Ea. Sa dl. Metropolit Dr. Victor Mihályi a deschis ședința prin o cuvântare acomodată, amintind de răpaușarea membrilor distinși Dr. Ioan Rațiu și Patriciu Barbu ear' administratorul fundației Dr. Vasile Hossu a dat cetera raportului său; acesta, lucrând cu mult zel și pricepere de lucru, f'u ascultat din partea membrilor cu luare aminte încordată, constatându-se din acest raport, cât și din cel al comisiunii de 3, că fondul original al fundației în anul 1902 s'a sporit cu suma însemnată de 26.099 coroane 70, bani ajungând capitalul fundațional în finea anului 1902 suma de 905.955 56 bani.

Dacă luăm în seamă perderile cele considerabile, ce a suferit fondul în anii expirați, cu bucurie trebuie să aducem Il. Sale Domnului Episcop Hossu, recunoștința întregului public pentru ostenețele sale desinteresate desfășurate în interesul înaintării fundației.

Fundațiunea are de prezent o casă în Blaj, ear' bunuri estinse în Spring, Cenade, Vidraseu și Someș Odrihei, acest din urmă cumpărat în anul trecut tot prin mijlocirea și intrevenirea administratorului dela familia br. Bornemisza din comitatul Selagiului.

La ședințele directoriului au luat parte afară de metropolit, ca președinte și de membrii capitulari, domnii Iosif Pop, ca vice-președinte, Iosif St. Șuluțiu, Ioan Mezei, Alexandru Onacu, Vasiliu Hossu, Vasiliu Harșianu, I. Simionac, Leontin Pop și Dr. Alexandru Pop, ca membrii ordinari, ear' Iuliu Bardosy și George Pop ca membrii comisiunii permanente și referenți.

Conformându-se directoriul deciziunii sale din anul trecut, în biserica parochială s'a ținut un parastas în amintirea fericitului fundator de pie memorie fostul metropolit „Alexandru St. Șuluțiu“, pontificând protopopul George Bărbat cu cooperatorul Iuliu Nistor. La parastas au participat afară de metropolit membrii directoriului; toți au regretat mult, cumcă pentru vitrigitatea timpului parastasul nu s'a putut ținea afară lângă mormântul aflător în cimitirul parochial.

Am să mai amintesc, că vice-președintele Iosif Popu cu finea ședinței în cuvinte alese luând adio dela episcopul cel nou al Lugojului, i-a mulțumit în numele directoriului pentru zelul, preceperea de cauză, sîrguință și abnegațiune cu care a condus în restimp de 3 ani, ca administrator, averea imobilă a fundației, mărindu-o la o sumă considerabilă și introducând la administrarea bunurilor un sistem modern rațional, care poate servi de model; la ce președintele-metropolit a mai adăus, cumcă dela fericitul Leményi încoace, nici un membru capitular din Blaj n'a ajuns pân' acum la demnitate de episcop. B.

*) Nepublicată în anul trecut din lipsă de loc. Eccl.

CRONICĂ.

Dl. Dr. Iosif Gall, mare proprietar și membru în casa magnaților, a contribuit la fondul catedralei din Sibiu cu suma însemnată de 6000 cor.

Nouă profesoară română. D-ra *Eugenia Bardosy*, fiica dlui inspector reg. în retragere, dl. Iuliu Bărdosy din Sibiu, terminând cu finea anului școlar ultim cursul de preparandis, la pedagogiul rom.-cat. din Colacea a depus examenul de capacitate cu eminență din toate studiile, aparținătoare grupei de limbi și istorie. Pe baza acestei comisiunea cenzurătoare a declarat o de profesoară calificată pentru școlile populare superioare și civile cu limba de propunere maghiară și germană. Tot atunci și la același pedagogiu d-ra Bardosy a depus examenul de capacitate cu succes eminent, ca profesoară pentru limba franceză.

Papa poet. Leon XIII a trimis ca noutate unei foi catolice germane, gazetei populare dela Colonia, două din poeziile sale latine de curând compuse. Aceste poezii vor apăre în curând.

Agentia „Paris Nouvelles“ primind deună zi doi cardinali, le-a citit aceste poezii rugându-i să-și dea părerea. Cu o ocazie, o luare la întrecere literară s'a iscat între Leon XIII și cei doi cardinali; unul din cardinali spunea că preferă pe poetul latin Virgiliu, ce lalt pe Ovidiu. Leon XIII lea declarat că preferă pe Horațiu, adăugând că Horațiu este cartea lui favorită: „Din ce îmbătrânesc, zise Papa, din ce îmi place mai mult.“

Cas de moarte. Subscripții cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoștința numeroaselor rudeni și cunoșcitorilor, că prea iubită lor mamă, buică, soră, cumnată și soacră *văd. Elena Popoviciu-Barcianu născ. Iuga de Băcia* după grele suferințe a adormit în Domnul provăzută cu sfintele taine, luni în 15 Iunie n. a. o la orele 12½ p. m. în etate de 69 ani. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte s'au dus Mercuri, la 17 Iunie a. c. n., la orele 11 a. m., dela casa mortuară, strada Cîsnădiei nr. 7, la Rășinari în biserica nouă, unde s'a îndeplinit serviciul divin funebral, depunându-se în urmă în cripta familiară de acolo. Fie-ți țărina ușoară și memoria binecuvântată! Sibiu, 15 Iunie n. 1903. *Văd. Iustina Dr. N. Olariu n. P. Barcianu Constantin P. Barcianu, Aurel P. Barcianu, Elena I. Popovici născ. P. Barcianu, fil și fiice; Carolina N. B. Popp n. Iuga de Băcia, soră; și alte rudeni.*

Atentat contra domnitorului nostru. Vineri pe la 5 ore d. m. s'a comis un atentat contra Maj. Sale Francisc Iosif I. Regele mergea în trăsură dela Viena la Schöabrunn. De odată un om a sărit înaintea trăsurii regale, cu oșitul în mână, voind să lovească pe Regele. Un om văzând primejdia, a alergat și a respins pe atentator, care a fost arestat, și legat apoi. Regele a rămas nevătămat. Atentatorul, după cum s'a constatat, e un anumit Reich, nebun bolnav, care spunea că dînsul este fiul lui Dumnezeu. A fost închis la casa de nebuni, unde mai fusese de două-ori.

Turburări antisemite în Rusia. În Polonia rusească, la marginea granițelor despre Germania și Austria, țărani au năvălit în tîrgușoarele Beretozko și Bialystok, unde au prădat prăvăliile Evreilor, scoțînd tot din case și sfărîmând mobilele dându-le jos în mijlocul stradelor. Se socotesc ca la 20.000 țărani ce au luat parte la această răscoală. Familiile Evreilor părăsesc localitățile, trecînd în mase granițele.

Împăratul Wilhelm în Ungaria-de-sud: După-cum s'a anunțat din învor demn de credință, împăratul german Wilhelm va lua și el parte la manevrele cele mari din ținutul Radnei și Lipovei, ce vor ave loc în Septembrie a. c. Împăratul Wilhelm va sosi în Lipova la 5 Septembrie și va locui în castelul din Temes Uffalu. Pentru strălucita primire a împăratului german s'au început deja pregătirile.

Creștere americană. Locuința preșidentului Roosevelt din Washington era până bine de curînd foarte sîrîntă, așa că președintele abia avea odăi destule în cari să-și poată viți copil. Astă-earnă venise ambasadorul (consul de cel mare) unui stat din Europa la el și între altele se plînsese, că odaia dela hotel era foarte rea Roosevelt l'a invitat să rămână peste noapte la el. Ca să-și poată da o odăie, a trebuit să culce pe copila lui Etel la olaltă cu fata cea mare. Băiatul lui nu știa nimic despre oaspele cel nou și când a văzut dimineața că soru-sa nu se mai scoală, s'a dus în odăia ei, a luat urciorul cu apă rece și l'a versat peste pat strigînd: „Scoală puturoaso! Spalma lui n'a fost mică, când a văzut ridicându-se de sub straiu un cap cu păr cărunt, care sforăia ca o pisică bătută. Băiatul a scăpat urciorul din mână și a luat-o la sănătoasa. Ambasadorul n'a mai dormit și a doua noapte la președintele Statelor Unite.“

Descoperire nouă. În Berlin a produs mare mirare o declarațiune a d-rului London din Petersburg în privința noștelor raze numite *radium*, cari sînt atât de puternice încât ucid animale mici. Încercările făcute la Petersburg dovedesc, că prin razele radium, orbii cari au senzația luminei și a umbrei, isbutesc să vadă, mai cu seamă obiectele de metal, chiar și atunci când ar fi legați la ochi.

Focuri mari de păduri, bîntuiesc în Canada. Pădurile ard pe o suprafață de 3000 de mîle engleze. Multe orașe au fost aprinse de scînteiele duse în depărtări mari, ear' altele sînt amenințate de căldură de nesuferit și fum groaznic. Multe căi ferate nu pot comunica din cauza focului, altele au fost cu totul nimicite.

Ceartă și omor. În Apoldul mic (c. Sibiu) s'a luat Iacob Beu la ceartă cu Nicolae Nicoară. Beu l'a bătut pe Nicoară așa de rău, încât dus acasă a murit. Dela tribunalul din Sibiu a plecat o comisiune la fața locului.

O faptă frumoasă. Cetitorii noștri știu, că o parte mare a poporului croat s'a răscolat contra guvernului apăsător din Agram. Numai cu ajutorul soldaților a fost acesta în stare să înăbușe cât de cât răscoala. Acum s'a pornit goană în contra conducătorilor poporului și mulți dintre ei mai ales redactori, preoți și învățători au fost arestați și înfundați în temniță. Auzind Croații emigrați la America despre asupririle fraților lor, au ținut în Chicago o mare adunare populară, protestînd contra acestor asupririi, și au trimis totodată prin telegraf 5000 cor. ajutor pentru cei întemnițați, declarînd că vor mai trimite încă.

Încercare de inveninare. În Sibiu a încercat femeea lui N. Avrigean să-și invenineze bărbatul, pe care nu-l putea suferi din cauza vieții lui destrăbălate. Bărbatul simți adecă, că în cafeaua lui trebuie să fie ceva, căci avea un gust foarte rău. Din întîmplare tocmăi trecu în casă. Medicul a constatat, că în cafea era într'adevăr otravă. S'a pornit cercetare.

Al 40-lea. Cassariatul »Reuniunii române de înmormântare din Sibiu«, a solvit zilele acestea moștenitorilor legali ai răposatului Constantin Renția din Brețcu, fost membru al numitei Reuniuni, ajutorul statutar.

Acesta este al 40-lea caz de moarte în sinul Reuniunii noastre de înmormântare.

Din Ameirica. Am scris de alte ori, că în Canada (America de mează-noapte, stăpânire engleză) se află o colonie română, ca plugari și că metropolitul Moldovei le-a trimis nu de mult de preot pe Eughenie Ungurean.

Eată ce scrie acesta acum unui prieten al său:

Cu mult entuziasm m'au încerca să 'ți descriu locurile de pe aci, ca fiind foarte frumoase. Dar' știi prea bine că n'am darul scrisului. Trăiesc perfect creștinii de aci deși pușini, în foarte mult la mine. Mi-e urit însă, căci sânt departe de patrie, de prietini și de rude. Când am ajuns aici m'a primit cum nu se poate mai bine par'că eram metropolitul lor.

Am găsit biserică începută și ea aproape e terminată.

În ziua de Dumineca Mare de »Pogorirea sfului Duch«, o voi sfîși. (Scrizoarea primită e trimeasă înainte de Rusaliu).

Mă voi fotografia în această biserică împreună cu poporenii mei și voi trimite fotografiile la prietini. Sânt 600 locuitorii creștini aici, împărțiți și sate. N'am însă un prieten, care să 'mi fie de urit.

Isprava Țigancei. În Rittberg (Bănat) se spăriașe Făruș bășii de gura nevestei lui și într'o bună dimineață o șterse de-acasă, lăvându-'și iubita (?) soție singură. Aceasta însă nu putea trăi fără să aibă pe cineva, căruia să-'i torole urechile, de aceea a încercat toate mijloacele, ca să-'i capete bărbătețul ează în puterea gurii ei. În cele din urmă a cerut și statul unei Țigance, care s'a grăbit să o asigure, că-'i va porni bărbatul ează oătră oasă, numai să-'i dea hainele lui, în deoseb' hainele de pat, pe care să le bozconesească. Văduva fără voce s'a grăbit să-'i aducă haine în preț de 200 cor. Așteaptă o zi, o săptămână, două, bărbatul, ba să-'i vină. Când se iese pe Țigancă la răfueală Țigancă s'a făcut nișnai. Acum a făcut arătare la gendarmerie, care a infundat pe înșelătoare în temniță.

Trei ani pentru furt. G. Roca Pădușean din Sebeșul-săcesu mai fusese de două ori pedepsit pentru furt. Năravul nu și-'a putut lăsa însă, căci într'o noapte a intrat în camera unui negustor furând mai multe mărunțiguri. A fost însă prins și condamnat la trei ani temniță și 5 ani pierderea drepturilor civile.

Un nou Kulturegylet. Am fost dat știrea, că niște domni, cari n'au ce lucra, au luat hotărîrea să înființeze o nouă reuniune de maghiarizare de felul Kulturegyletului din Ardeal. Reședința societății cu pricina avea să fie în Seghedin. Reuniunea aceasta avea să fericesească Banatul. După-cum spune foaia națională șvabească din Timișoara, primarul Timișorii, deși jumătate maghiarizat, nu vrea să știe de lucrul acesta, căci, zice el, o astfel de reuniune ar așifa numai naționalitățile din Bănat.

Pentru necredință. Nevasta lui Nicolae Horcea din Keszing (Bănat) își înșela bărbatul cu un flăcău din sat. Întâlnindu-se acești doi, s'a iscat o ceartă între ei și bărbatul a fost ucis de ibovnicul femeii. Văzând femela isprava necredinței ei s'a otrăvit și acum sânt două jerfe.

Intrezicerea reginei Natalia de a veni la mormântul fiului ei. O telegramă din Belgrad anunță că o damă de onoare a reginei Natalia a sosit acolo și a rugat pe ministrul austriac să obțină permisiunea ca regina Natalia să vie să se roage pe mormântul fiului său. Guvernul a răspuns interzicând reginei Natalia de a călca pe pământul sârbesc.

O nenorocire îngrozitoare. În fața portului din Marsilia (Franța) s'au ciocnit, din negrija căpitanilor, două vase. Unul s'a cufundat, înecându-se mult peste 100 de persoane, între care cele mai multe copii și femei. Cadavrele pescuite din mare au fost aduse în spitalul din Marsilia. Aici s'au întemplat scene sfâșietoare de inimă. O femeie de 50 de ani a vrut să se sinucidă, când a aflat despre moartea celor trei copii ai ei. Un bărbat trecea printre șirurile de cadavre, deodată rămâne incremenit: vîzî pe femela lui moartă. »Dar' copiii unde-'mi sînt?« Nime nu cutează să răspundă. Atunci se întoarce într'altă parte și se apucă cu mâinile de cap, căci își vîzî toți trei copiii morți. El căzî ca trăsînit. Două mame se uitau la cadavrul unui copilăș, a cărui față o schimonosise apa. Amîndouă cred, că e copilul lor. Dintr'odată una, mama cea adevărată cade peste copil, ceșalaltă plînge de bucurie, să nu e copilul ei.

Român ucis de Țigani. Țiganii Mihail și Ioan Lăica din Comlăușul-mare (com. Torontal) s'au întâlnit de-unăzi pe drumul spre Comlăușul-mic cu țerșrul român Petru Bugaru. S'au născut ceartă între țerșrul și Țiganii. Țiganii au omorît pe țerșrul român. Gendarmii au prins pe cei 2 ucigași și i-au transportat în temnița din Chișinda-mare.

Hoțul dela poșta e prins. După o goană de o săptămână, în fine Micsinai cel ce a furat banii dela poșta din Pesta a fost prins Vineri dimineața în satul Jászapát. Dar' nu poliția l'a prins ci 6 țerșri din comună, cari de sigur vor căpăta premiul de 4000 coroane, deoarece ce la Micsinai s'au aflat și banii furat, afară de 3200 coroane, cari i'a îngropat undeva în pământ. S'au aflat adevărat hoțul 95 606 cor 40 bani. Hoțul a fost dus la Budapesta și arestat. El recunoaște totul.

Atentat contra unui general rus. Contra comandantului de gendarmi general Novikky din Kiew a comis moașă Rehel Frunkin un atentat. Această femeie era bășită că stă în legătură cu ag'atorii polișii. Generalul a chemat-o la sine, ca să ceară iăsuriri. În descurul interogatorului femela a scoș un cuțit, s'a aruncat asupra generalului și l'a rănit la gât. Femela a fost arestată.

Căzut în prăpastie. În zilele trecute s'a întemplat o mare nefericire în munții Alpi. Oficiantul de telegraf Carol Schmidt din Geneva (Elveția) voia să se suie pe muntele Mont-Blanc. Pe când era la o înălțime de 3500 metri căzî de pe o stîncă într'o prăpastie, la o adîncime de 300 metri. Până acum nu a putut nimenea ajunge în prăpastie ca să afle pe nefericitul, care de sigur e mort.

Manevrele împărătești vor fi anul acesta în jurul Lipovei (Bănat) în 8, 9 și 10. La luptă vor lua parte corpul al XII. de armată din Ardeal și al VIII. din Bănat, cu totul 16 regimente de infanterie (afară de honvezi), 5 reg. de tunari, vre-o 6 reg. călărești, 2 batalioane de vînători ș. a. Partea cea mai mare a soldaților din aceste două corpuri de armată sînt Români, lângă cari vin pușini Maghiari și Sași, apoi în Bănat Șvabi și Sârbi. La aceste manevre e vorba să vină și împăratul Wilhelm al

Germaniei. Planul manevrelor e următorul: într'un rășboiu cu Rusia corpul de armată din Bănat a rămas să păzească granița dinspre Sârbia. România aliată cu Rusia, năvălește cu o armată în Transilvania, bate oștirea austriacă de-acolo și năvălește în Bănat. Oștirea din Bănat aleargă înaintea lui și cele două armate se întîlnesc între Lugoj și Buziaș, unde se întemplă lupta. Așadară soldații din Ardeal închipue armata României și cei din Bănat pe cea austriacă. Țineți-vă feciorii!

Mișcare antisemită. Din Varșovia se depeșează că la Bobrak 200 oameni înarmați cu ciomege au năvălit în casa negustorului evreu Langer. Poliția i-a respins cu lovituri de biciu. Sînt mai mulți răniți.

Petrecheri. »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« aranjează o petrecere de vară împreună cu cântări, declamațiuni și joc, Sâmbătă, la 7/20 Iunie 1903 în pavilionul de vară din grădina »Hermann«. Corurile să dirigează de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminarul »Andreian«. O parte a evenimentului venit curat este destinată fondului pentru împărțirea darurilor de Crăciun între sârșii noștri. Din ședința comitetului »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, ținută la 11 Iunie n. 1903 Vic. Tordășianu, president; Ioan Apolzan, notar. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: pentru membri 1 cor. 60 bani, pentru membri 1 cor. 20 bani, pentru dame 1 cor.

Program: »Cucuruz cu frunza-n vînt«, cor mixt de G. Dima. — »Sub orîngi de vînt«, cor mixt de H. Kirchner. — »Dorința«, de * * *, executată solo de dl Ioan Staniciu. — a) »Noaptea«, cor bărbătesc de * * *; b) »De-am avut de n'am avut«, cor bărbătesc de T. Popovici, cu solo de bariton, exec. de dl Nicodim Rusu. — »Dumancele«, poezie de G. Coșbuș, declamată de d-șoara Elena Baciu. — »Pe livadia de sub fagi«, cor mixt de G. Șorban. — »Hei leliță din cel sat«, cor mixt de G. Dima. — »În pădure«, cor bărbătesc de T. de Flondor. — »Ziua invierii«, poezie de G. Coșbuș, declamată de dl Dumitru Axente. — »Cine n'are dor pe vale«, cor mixt de G. Șorban.

— Tinerimea teologică din jurul Ciceu-Cristeului aranjează în comuna Ciceu-Cristur în localitățile fondurilor Grănițareș, o petrecere de vară; prețul de intrare: pentru o persoană 2 cor. familie 1 cor. 60 bani; venitul e merit pentru biserică și școala gr.-cat. din loc. Suprasolvirile marimose se vor cuita prin ziare. Inceputul la 7 ore seara. Comitetul aranjator; Georgiu Isaiu, președinte; Ioan Soneș, v. președinte; Vasilie Tămaș, secretar; Valeriu Deac, casșar; Paul Sălvau, v. președinte; Alexandru Ciacol, secretar; Ioan Balu controlor.

POSTA REDACȚIEI ȘI ADMINISTRĂȚIEI.

Dlul Al. Găinar, Vingard. De aci se espedează foaia regulat

Dlul Al. Lășișiu. Învățații fac încontinuu încercări cu fel de fel de medicină pentru vindecarea otitei. O astfel de încercare au făcut și medicii Danellius și Pommerfeld din Berlin cu o medicină numită »Sanosin«. Medicină aceasta însă nu s'a pus în vînzare până acum

Dlul Ioan Buda, inv. Luncașrie. Pe cșteptate nu putem da foaia nimînu. Și așa e destul de ieffină.

Dlul Pavel Buti, Borșineu. Prețul cărții nu ne e cunoscut. Foaia se trimite regulat, ca și mai înainte.

Dlul Stupariu, Agram. Vă rugăm să ne numiți d-voastră o comunitate, și îndată vom dispune expedarea foil acolo.

Dlul Ilie Miloș, Chișoda. Am regulat afacerea în favorul d-voastră.

Pentru redacție și editură responsabil:

Vasile E. Moldovan.

Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni Iosif Marshall.

Anunț.

Comuna Seliște dă în exploatare cea 100 jug. pădure de fag (din care cea 1/3 rămâne de sămânțari), aflătoare în apropiere de Rod, sub condiții foarte favorabile. Condițiile se pot vedea în cancelaria comunală în orele de oficiu.

Oferte pentru stânginul metric (dela 3 cor. în sus) provăzute cu 1000 cor. vadiu și cu declarația că condițiile sânt cunoscute se primesc până în 12 Iulie a. c. st. n. la 10 ore a. m.

Seliște, în 17 Iunie n. 1903.

56 1-1 Primăria comunală.

„Calicul“ în a doua ediție.

Pe al doilea semestru din acest an escriem nou abonament la „Calicul“ cu prețul de 3 coroane — pentru străinătate — 3.50 franci. Abonamentul se plătește înainte de 1 Iulie v.

Celor-ce nu-s „feciori d'ai lui bani gata“, dacă ne cer, le concedem plățirea abonamentului ori-când în decursul semestrului.

Cu numeri dela începutul anului nu mai putem servi

Din motivul acesta vom scoate pentru cei ce doresc a posedea „Calicul“ dela începutul anului o a doua ediție.

Prețul abonamentului la a doua ediție se reduce pentru primul semestru la 2 coroane; pentru al doilea semestru rămâne tot 3 coroane.

Abonamente la a doua ediție a „Calicului“ primim până-n 15 Iulie v.

A doua ediție e condiționată d'un număr de cel puțin atâța noi abonați, câți se recer la acoperirea speselor rețipărtrei.

55 1-3

„Calicul“ oferă o lectură hazlie, care în veci nu se învechește.

Dovadă continuu se cereri după esemplare de acum 16 ani, de cari la noi nu se mai află.

Administrația „Calicului“.

Un docinte

în etate de 40 ani, carele în decurs de 21 ani a condus o școală marmășiană cu succes strălucit, dorește a fi aplicat ca instructor lângă ceva băieți din clasele normale, ori ca scriitor în ceva cancelarie notarială sau pretorială.

Individul e expert în toate ramurile economiei cămpestre, are cunoștințe și esperințe frumoase din veterinarie și așa e resolus a primi și oficiul de conducător al economiei în vre-un domeniu

Timpul serviciului ar pute fi numai pe lunile de vacanță, Iunie, Iulie și August, ear' condiția fundamentală îi este, că numai și numai în vre o familie cultă vrea să se angajeze, și mai ales în regiunea Bănatului.

Scrie și pricepe temeinic limba română și maghiară.

Recomandările de onorar se se adreseze la subscrisul.

Iod, p. u. Dragomérfulu, Marmășia, 28 Maiu 1903.

Petru Bilțiu,

50 1-1

docinte-primar.

Numai 1 cor. 20 bani costă

o jumătate chlgr. fulgi de găscă.

Penele aceste de găscă sânt sure de tot nouă, desfăoute cu mâna, gata pentru folosire și costă 1/2 chlgr. numai 1 cor. 20 bani, calitate mai bună 1 cor. 40 bani. Un pachet de postă de 5 chlgr. spre încercare se trimite cu rambursă.

I. Krasa, 49 1-1

magazin de fulgi de pat, în Smichow I. Praga (850).

Ce nu coavine se schimbă.

Inmulțindu-mi depositul meu prin cumpărări făcute în persoană în condițiuni foarte avantajoase îmi iau voie a recomanda și a atrage atențiunea onor. public asupra depositului meu foarte bine asortat și frumos de

monumente pentru mormânturi

din diferită marmoră, granit, syenit, labrador și peatră nésipoasă tare cu prețuri foarte reduse.

Comande de afară se esecută prompt și conștientios.

Schițe și preliminar de spese se dau gratis și franco.

Afară de asta ofer serviciile mele pentru tot felul de lucruri în bransa mea la clădiri, asigurând servire promptă și prețuri moderate.

Cu stimă

A. Klingenspohr, petrar, Mediaș.

Atelier și deposit în Sibliu: strada Trei stejari nr. 5.

Filială în Sighișoara.

88 6-6

Ocna-Sibiiului — Salzburg — Vizakna.

HOTEL BRESSLER.

Deschis din 15 Maiu până în 30 August.

47 3-6

Odăi de închiriat lunare, bine mobilate. — Sală mare pentru mâncare. —

Grădină de restaurațiune umbroasă și parc. — Bucătărie bună. —

Beuturi curate. — Serviciu prompt. — Prețuri moderate.

Liferantul curții ces. și reg. Espositia Paris: Medalia de aur.

FERNOLENDT

Vacs de ghetete și papuci,

cel mai bun din lume, se svântă curënd, are lustru foarte frumos și nu strică pelea de loc. — Infintat la anul 1832. — Depositul fabricei Viena I. Schulerstrasse nr. 21.

4 45 -52

Se capătă în toate locurile.

Spre binevoitoare atențiune!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, cumcă pentru sesonul anului curent al băilor din Ocna-Sibiiului, care se deschide la 15 Maiu, am luat sub conducerea proprie

Restaurantul din grădina Schuller

Prin multe aranjamente noue și billard escelent, apoi oferind vinuri curate și excuisite, bere de Droher I. calitate și tot felul de ape minerale, cum și mâncări gătite cu cea mai mare îngrijire, sper că restaurantul meu — situat și altcum foarte favorabil și cu o grădină frumoasă — o să afe complăcerea celor mai distinși p. t. oaspeți, cari petrec la cură.

La 1 oră p. m. Table d'hôte. — Serviciu à la Carte la 12 ore.

Abonament pentru prânz și cină în și afară de casă cu cele mai moderate prețuri.

Promit în fine cel mai atent serviciu și Vă rog a mă onora cucomandele și cu visita D-Voastre.

Cu distinsă stimă

Stefan Pelikan, arêndaș.

46 3-4

Publicațiune.

Comuna Săliște publică pertractarea cu oferte în scris pentru darea în chirie a hotelului comunal pe un period de 4 $\frac{1}{2}$ ani dela 1 Iulie 1903 până în 31 Decemvrie 1907.

Prețul de strigare e 2250 cor. și 5% a sumei ce se va investi în acviri de imobile pentru lărgirea locului în adoptări și în întregirea mobilului. 52 1-1

Pertractarea se va ține în 24 Iunie a. c. la 10 ore a m. la primăria comunală.

Vadiu e a se depune 100 cor.

Cauțiunea va fi $\frac{1}{2}$ chiria anuală în bani gata hârtii de valoare, ori ipotecă.

Săliște, în 14 Iunie 1903.

Primăria comunală.

Publicațiune.

Subscrisa direcțiune a minelor de aur din Bălța (via Deva) prin aceasta publică concurs de licitațiune minuendă, pentru transportarea lemnelor necesare din pădurile sale proprii de pe teritorul comunei Trestia.

Locul de transport este:

Gura de mine „Josefi” din Bălța.

Gura de sub minare „Klein” din Crăciunești.

Piuăle de aur Steampuri din Crăciunești.

Gura de sub minare „Grimm” din Fizes.

Gura de sub minare „Georgina”, Călnelul-de-sus.

Transportarea se poate face pe un an, să începe cu anul curent, cu următoarea cuantitate:

1. 10.000 metri cubici lemne de foc.
2. 2600 fire de goron lemn la mine.
3. 25 metri de lemn pentru unelte industriale.

Concurenții au de-a se însinua la subscrisa direcțiune până în 30 Iunie a. c.

Acei reflectanți, cari dispun de cauțiune, vor fi preferiți.

Condițiunile de licitațiune minuendă se pot privi la subscrisa direcțiune sau se pot cere în scris. 53 1-2

Direcțiunea minelor de aur din Bălța:

Karl Hopp.

AVIS.

Băile (scălzile) de sare și iod din **Mercurea**

(Erdélyi Szerdahely Sos fürdő),

adoptate și provăzute cu edificii și vile din nou zidite, se vor deschide

Duminecă în 7 Iunie n. 1903.

Oaspeților le stă la dispoziție zilnic trenul, care la băi are stațiune proprie și sosește la orele 3, 9 și 11 a. m. 5, 6 și 8 $\frac{1}{2}$ p. m.

Din Mercurea-oraș omnibusul pleacă la băi regulat la orele 6 și 11 a. m. și 2 și 5 $\frac{1}{2}$ p. m.

Odăi de locuit, în edificiile nouă și vechi, mobilate sau nemobilate, se închiriază după dorința oaspeților, cu prețuri moderate.

Restaurant în una din vilele nouă, întocmită spre acest scop; mâncări și beuturi alese, serviciu prompt și prețuri moderate.

Analisa despre conținutul escentelor substanțe ale apei cât și alte informațiuni se pot cere dela subscrisul.

Ilie Floașiu,
arândator.

Prima societate ungară de asigurare generală.

Înființată la anul 1857.

Contul bilanțului în 31 Decemvrie 1902.

Active	Contul bilanțului în 31 Decemvrie 1902.		Pasive	
	Cor.	bani	Cor.	bani
Capitale deponente la casse de păstrare și la bănci	3,797.830	51	Capital soc. de acții	6,000.000 —
Hârtii de valoare de ale statului și de cele garantate de stat	20,419.111	55	Capital de rezervă	6,000.000 —
Scrisuri fonciare	62,450.590	50	Capital de rezervă de curs	568.588 14
Obligațiuni comunale și altfel de hârtii de valoare	3,764.925	—	Reservă de curs	3,913.140 27
Interese transitoare după hârtii de valoare	724.676	27	găzduirea pășunilor	85,180.611 09
Imprumuturi hipotecare	1,508.215	17	Pagube achitate	1,345.820 44
Cambii	935.193	29	Fondul de siguranță pentru cei asigurați	833.086 62
Case, proprietăți de-ale soc., în Budapesta și Pojon	2,660.000	—	Părțile de câștig dela capitalurile de inzestrare	751.681 57
Imprumuturi pe polițe de asigurare asupra vieții	8,967.105	56	Fondul de pensiune al oficialilor și servitorilor	1,058.061 40
Bani gata, depuneri la cassa de păstrare și saldo la reprezentanțe	4,171.901	24	Fondul „Lévay”	187.148 21
Saldo la institute de asigurare străine	1,184.214	08	Fundatiunea milenară	64.617 77
Saldo la despărțământul pentru asigurare în contra grindinei în cont curent	355.768	81	Fondul „Ormody”	20.323 78
Starea cassei centrale	94.714	03	Dividende neridicate	3.893 —
			Reserva asociațiunei pentru ajungerea unei etăți determinate	225.430 91
			Premii anticipate	10.981 97
			Câștiguri neridicate	397 78
			Reserva asigurărilor sortate	16.000 —
			Pretensiuni	814.093 74
			Câștig	4,040.374 37
				111,034.246 01
				111,034.246 01

P. T.

Avem onoare a aduce la cunoștință, că am înființat și în Sibiu o agentură principală și o-am predat Reuniunii cercuale de agricultură în Sibiu. — Budapesta 3 Iunie 1903.

Direcțiunea primei societăți ungare de asigurare generală:

W. de Ormody m. p.

Lud. de Jeney m. p.

Administrațiunea cercuală mai jos subscrisă are onoare a aduce la cunoștință membrilor reuniunii, că în conformitate cu deciziunea, luată în ședința direcțiunii, ținută la 5 Iunie c., a primit agentura „Primei societăți ungare de asigurare generală”. Cu rezolvarea afacerilor a fost încredințată „Hala de vânzare” (»Verkaufshalle«) a reuniunii. 64 1-3

În cas de lipsă vă rugăm să vă adresați cu cererile de asigurare contra focului și grindinei, precum și asupra vieții, la »Hala de vânzare«. — Sibiu 6 Iunie 1903.

Administrațiunea cercuală a reuniunii de agricultură transilv. săsești în Sibiu

Iosif Konnerth m. p. președinte.

Carol Stephani m. p. secretar.

Stropitoare pentru peronospora.

Recunoscut ca cel mai bun fabricat, cu garanție de 1 an, per cassă sau pe cambiu pentru 1 Noemvrie, recomandă pe lângă prețuri ieftine

Victor Dahinten,

magazin de ferărie în Alba-Iulia, lângă Fântână

și 35 10-10

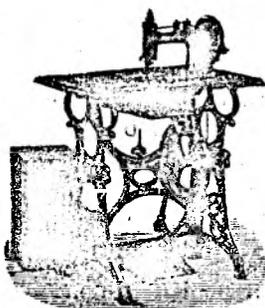
Adolf Graffius,

lăcătușerie de mașini în Orăștie în piața principală.

Gustav Dürr.

mechanic.

Magazin de mașini de cusut și de velocipede, Sibiu. Piața-mare nr. 19.

Recomandă depositul seu mare și bine asortat cu toate felurile de mașini de cusut mai renumite din fabrici străine și indigene pe lângă un preț foarte moderat. 8 17-

Ca specialități se recomandă mașinile de cusut:

Seider & Naumann, G. M. Pfaff.

Toate acareturile ureșinilor de cusut de ori-ce fel precum ace, curele, oleiuri fine și altele se află întotdeauna în depositul meu. Reparaturile la mașinile de cusut de ori-ce fel sunt executate prompt, ieftin și conștientios cu garanție. Pentru fiecare mașină nouă de cusut cumpărată delamine dau 5 ani garanție.